

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

(א) [שמונים דף פ"ג:]
 (ב) [פסחים דף ע"ג:]
 (ג) [ברכות דף פ"ג:]
 (ד) [פסחים דף פ"ג:]
 (ה) [פסחים דף פ"ג:]
 (ו) [פסחים דף פ"ג:]
 (ז) [פסחים דף פ"ג:]
 (ח) [פסחים דף פ"ג:]
 (ט) [פסחים דף פ"ג:]
 (י) [פסחים דף פ"ג:]
 (יא) [פסחים דף פ"ג:]
 (יב) [פסחים דף פ"ג:]
 (יג) [פסחים דף פ"ג:]
 (יד) [פסחים דף פ"ג:]
 (טו) [פסחים דף פ"ג:]
 (טז) [פסחים דף פ"ג:]
 (יז) [פסחים דף פ"ג:]
 (יח) [פסחים דף פ"ג:]
 (יט) [פסחים דף פ"ג:]
 (כ) [פסחים דף פ"ג:]
 (כא) [פסחים דף פ"ג:]
 (כב) [פסחים דף פ"ג:]
 (כג) [פסחים דף פ"ג:]
 (כד) [פסחים דף פ"ג:]
 (כה) [פסחים דף פ"ג:]
 (כו) [פסחים דף פ"ג:]
 (כז) [פסחים דף פ"ג:]
 (כח) [פסחים דף פ"ג:]
 (כט) [פסחים דף פ"ג:]
 (ל) [פסחים דף פ"ג:]

דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. [צירושלמי] ארורה וזש
 צרכה אסתר ארורים כל הרשעים צרכים כל היהודים:
אין בין יו"ט לשבת. לר"ך לומר דה"פ אין שום מלאכה אסורה
 לשבת שלא תהא אסורה ליום טוב אלא אוכל נפש בלבד אבל
 שאר חלוקים יש ציניהן שזה נסקילה
 וזה בלאו:
כאן במכשירין שאי אפשר
 לעשות מערב יו"ט. משמע מדלא
 (ד) פליגי אלא במכשירין מכלל דגוף
 המאכל שרי לעשות ביום טוב וע"ג
 לאפשר לעשות מערב יו"ט ומדריב
 יהודה נשמע לרבנן דהא לא פליגי
 עליה אלא במכשירין וא"כ קשיא דאמר
 צפרק המלניע (שם דף ק"ה. ושם)
 החולצ והמגנן והמחנן והרודה חלות
 דבש"כ בשבת חייב טעמא הו"ד צו"ט
 לוקה את הארבעים אע"ג דהו"ד אוכל
 נפש ואפי' לרבנן דאמרי התם אחד
 זה ואחד זה אין צ"ל אלא משום שבת
 מ"מ מודו היכא דאיכא אז מלאכה
 לוקה ויש לומר דודאי אוכל נפש
 המתקלקל אס' עושהו מאתמול מותר
 לעשות צו"ט אבל אוכל נפש דעדיף
 טפי כשהוא עשוי מאתמול כגון הו"ד
 דהמלניע אסור לעשותו צו"ט אבל
 מכשירין דלא מתקלקל כשנעשו
 מאתמול זהא ודאי יש לחלק [צ"ן]
 היכא לאפשר ללא אפשר:

הגהות הב"ה

(א) גמ' ומשלה מנות
 אס' לרעהו רבה שר
 כ"ל ותיבות ומנות
 לאינינו נמקח: (ב) שם
 מ"ט לא אהו רבנן א"ל
 דלמא: (ג) רש"י ד"ה כי
 נפקי וכו' לבית מדר
 כ"ל ותיבת אנה נמקח:
 (ד) תוספות ד"ה סוף
 וכו' מלמא מפליג אלא
 נמכשירין: (ה) ד"ה
 חייב וכו' לדונה נכרת
 ולא במלקות ומינה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ומנות
 לאינינו נמקח:
 (ב) רש"י ד"ה כי
 נפקי וכו' לבית מדר
 כ"ל ותיבת אנה נמקח:
 (ד) תוספות ד"ה סוף
 וכו' מלמא מפליג אלא
 נמכשירין: (ה) ד"ה
 חייב וכו' לדונה נכרת
 ולא במלקות ומינה:

הגהות הגר"מ

[א] גמ' ומנות
 לאינינו נמקח:
 (ב) רש"י ד"ה כי
 נפקי וכו' לבית מדר
 כ"ל ותיבת אנה נמקח:
 (ד) תוספות ד"ה סוף
 וכו' מלמא מפליג אלא
 נמכשירין: (ה) ד"ה
 חייב וכו' לדונה נכרת
 ולא במלקות ומינה:

הגהות הגר"ש

[א] גמ' ומנות
 לאינינו נמקח:
 (ב) רש"י ד"ה כי
 נפקי וכו' לבית מדר
 כ"ל ותיבת אנה נמקח:
 (ד) תוספות ד"ה סוף
 וכו' מלמא מפליג אלא
 נמכשירין: (ה) ד"ה
 חייב וכו' לדונה נכרת
 ולא במלקות ומינה:

הגהות הגר"י

[א] גמ' ומנות
 לאינינו נמקח:
 (ב) רש"י ד"ה כי
 נפקי וכו' לבית מדר
 כ"ל ותיבת אנה נמקח:
 (ד) תוספות ד"ה סוף
 וכו' מלמא מפליג אלא
 נמכשירין: (ה) ד"ה
 חייב וכו' לדונה נכרת
 ולא במלקות ומינה:

הגהות הגר"ז

[א] גמ' ומנות
 לאינינו נמקח:
 (ב) רש"י ד"ה כי
 נפקי וכו' לבית מדר
 כ"ל ותיבת אנה נמקח:
 (ד) תוספות ד"ה סוף
 וכו' מלמא מפליג אלא
 נמכשירין: (ה) ד"ה
 חייב וכו' לדונה נכרת
 ולא במלקות ומינה:

הגהות הגר"ח

[א] גמ' ומנות
 לאינינו נמקח:
 (ב) רש"י ד"ה כי
 נפקי וכו' לבית מדר
 כ"ל ותיבת אנה נמקח:
 (ד) תוספות ד"ה סוף
 וכו' מלמא מפליג אלא
 נמכשירין: (ה) ד"ה
 חייב וכו' לדונה נכרת
 ולא במלקות ומינה:

הגהות הגר"ק

[א] גמ' ומנות
 לאינינו נמקח:
 (ב) רש"י ד"ה כי
 נפקי וכו' לבית מדר
 כ"ל ותיבת אנה נמקח:
 (ד) תוספות ד"ה סוף
 וכו' מלמא מפליג אלא
 נמכשירין: (ה) ד"ה
 חייב וכו' לדונה נכרת
 ולא במלקות ומינה:

הגהות הגר"ל

[א] גמ' ומנות
 לאינינו נמקח:
 (ב) רש"י ד"ה כי
 נפקי וכו' לבית מדר
 כ"ל ותיבת אנה נמקח:
 (ד) תוספות ד"ה סוף
 וכו' מלמא מפליג אלא
 נמכשירין: (ה) ד"ה
 חייב וכו' לדונה נכרת
 ולא במלקות ומינה:

הגהות הגר"מ

[א] גמ' ומנות
 לאינינו נמקח:
 (ב) רש"י ד"ה כי
 נפקי וכו' לבית מדר
 כ"ל ותיבת אנה נמקח:
 (ד) תוספות ד"ה סוף
 וכו' מלמא מפליג אלא
 נמכשירין: (ה) ד"ה
 חייב וכו' לדונה נכרת
 ולא במלקות ומינה:

קיימת בנו רבינו (א) ומשלוח מנות איש לרעהו
 (ב) ומתנות לאביונים רבה שדר ליה למרי
 בר מר ביד אביו מלא מסקא (ב) דקשבא ומלי
 כסא קמחא דאבשונא אמר ליה אביו השתא
 אמר מרי אי חקלאה מלכא ליהוי דיקולא
 מצואריה לא נחית הדר שדר ליה איהו מלא
 מסקא דזוגבילא ומלא כסא דפלפלתא
 אריכא אמר אביו השתא אמר מר אנה שדרי
 ליה חוליא ואיהו שדר לי חורפא אמר אביו
 כי נפקי מבי מר הוה שבוענא כי מטאי
 להתם קריבו לי שיתין צעי דשיתין מיני
 קדירה ואכלי בהו שיתין פלוגי ובישולא
 בתרייתא הוו קרו ליה צלי קדר ובעאי
 למיכס צעא אבתרה אמר אביו היינו דאמרי
 אינשי כפיין עניא ולא ידע אי נמי (ב) רווחא
 לבסימא שכיח אביו בר אבין ור' חנינא בר
 אבין *מחלפי סעודתיהו להודי אמר רבא
 ימחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע
 בין ארור המן לברוך מרדכי רבה ורבי זירא
 עבדו סעודת פורים בהדי הדדי איבסום
 קם רבה שחטיה לרבי זירא למחר בעי
 רחמי ואחיייה לשנה אמר ליה ניתי מר ונעביד
 סעודת פורים בהדי הדדי אמר ליה (ב) לא בכל
 שעתא ושעתא מתרחיש ניסא אמר רבא
 יסעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי
 חובתו מאי טעמא (ב) ימי משתה ומשתה כתיב
 רב אשי הוה יתיב קמיה (דרב כהנא) (א) נגה
 ולא אתו רבנן אמר ליה מאי טעמא לא אתו
 רבנן (ב) דלמא טרידי בסעודת פורים אמר ליה
 ולא הוה אפשר למיכלה באורתא אמר ליה
 לא שמועי ליה למר הא דאמר רבא סעודת
 פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו אמר
 ליה (אמר רבא הכי) (א) [אמר ליה אין] (א) תנא
מיניה ארבעין וימנין ודמי ליה כמאן דמנח בכיסיה: מתני' (א) אין בין יום טוב
לשבת אלא אוכל נפש בלבד: גמ' הא לענין מכשירי אוכל נפש זה וזה שוין
מתניתין דלא כרבי יהודה דתניא (א) אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש רבי
יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש (א) מ"ט דת"ק אמר קרא (א) הוא (א) ולא מכשירי
ור' יהודה (אמר) (א) לכם (א) לכם (א) לכל צורכיכם ואיך נמי הכתיב לכם לכם
ולא לעובדי כוכבים לכם ולא לכלבים ואיך נמי הא כתיב הוא כתיב הוא
וכתיב לכם (א) כאן במכשירין שאפשר לעשותן מערב יום טוב כאן במכשירין
שאי אפשר לעשותן מערב יום טוב: מתני' (א) אין בין שבת ליום הכפורים
אלא שזה וזונו בידי אדם זה וזונו בכרת: גמ' הא לענין תשלומין זה
זה שוין מני מתניתין רבי נחוניא בן הקנה היא דתניא (א) ר' נחוניא בן
הקנה היה עושה את יום הכפורים כשבת לתשלומין מה שבת מתחייב
בנפשו ופטור מן התשלומין אף יום הכפורים מתחייב בנפשו ופטור מן
התשלומין (א) תנן התם כל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן שנאמר
(א) ונקלה אחיך לעיניך כיון שלקה הרי הוא כאחך דברי רבי חנניה בן
גמליאל (א) אמר ר' יוחנן חלוקין עליו חבריו על ר' חנניה בן גמליאל אמר רבא
אמרי כי רב תנינא אין בין יוה"כ לשבת אלא שזה וזונו בידי אדם זה וזונו
בהיכרת ואם איתא אידי ואידי בידי אדם היא אמר רב נחמן (א) הא מני רבי יצחק
היא דאמר מלקות בחייבי כריתות ליכא דתניא (א) רבי יצחק אומר חייבי
כריתות בכלל היו ולמה יצאת כרת באחותו לדונה בכרת ולא במלקות
רב אשי אמר אפי' תימא רבנן זה עיקר וזונו בידי אדם זה וזה עיקר וזונו בהיכרת:
מתני'

ואמרי א"כ שלקו לא נפטרו אמרי כי רב תנינא חלוקין עליו חבריו דתנן אין בין שבת ליוה"כ אלא ששבת וזונו בידי
 אדם ויוה"כ זונו בכרת ואם חלוקות פוטרן נמצא גם זה וזונו בידי אדם. ואוקמה רב נחמן בר יצחק כרבי יצחק דתני
 ונכרתו הנפשות וגו' גם אחותו בכלל כל חייבי כריתות היא ולמה יצאת כרת באחותו לדונה בכרת ולא במלקות:
 חשק שלמה על רבינו הגאון (א) גי' רבנן כן היה כמו דלחא מירושלמי פירקין סוף הלכה ד' ובשאלות פ' וקבל וכן
 ה' גי' רבנן בעל מנחת המאור כן גמ' מר ג' בלל ד' ח"ט פ"ג. (ב) חסד כן וכו' הלשון
 מירושלמי עד מן הלא שוחקין עלי בשמים למלא צו"ט אלא כל שבת א"כ יסו והא שאל וכו':

מח א מיי פ"ג מהל'
 מגילה הלכה טו סג
 עשין ד טו"ט א"ח סימן
 מלה סעף ד:
 מ"ט ב מ"י ט"ט ט"ט ט"ט
 סעף ג:
 ג ג מ"י ט"ט הלכה יד
 טו"ט ט"ט סעף א:
 ג ד ה ו מ"י פ"א
 מהלכות יו"ט הלכה ד
 ח סגן לאין ע"ה טו"ט
 א"ח סימן מלה סעף א:
 ג ו מ"י פ"א מהלכות
 שפחה. עשור הלכה ג
 סגן לאין ט"ט ט"ט א"ח
 ס"י מרח סעף ג:
 ג ח מ"י פ"א מהלכות
 סגן דין הלכה ז סגן
 לאין קנא:

רבינו הגאון

שלח ליה קיימת בנו רבינו
 (א) ומתנות לאביונים
 כלומר נתנת אביונים נתת
 לי כנה אחת והיא הירך
 חזר שלח לו עגל וגו' קנני
 יין כו'. בסימא פ"י שיכור:
 אמר רבא סעודת פורים
 שאכלה בלילה לא יצא
 מידי משתה ושכחה
 כתיב. שיתין צעי פי
 קערת במיני מטעמים:
 מתני' אין בין יו"ט
 לשבת אלא אוכל נפש
 בלבד. פי' בשבת אסור
 ביום טוב מותר. שנאמר
 אך אשר יאכל לכל נפש
 הוא לבדו יעשה לכם כוון
 אפייה ובישול וכיוצא בהן
 אבל מכשירי אוכל נפש
 האבנים לבשל וכגון תקון
 סכין לשחות בה וכיוצא
 בהן זה וזה שוין כשם
 שאסור בשבת כך אסור
 ביו"ט. גמ' מתניתין דלא
 כר' יהודה. דתניא אין בין
 יו"ט לשבת אלא אוכל
 נפש בלבד שני' אך אשר
 יאכל לכל נפש כו' והאי
 דכתיב לכם לכם ולא
 לכלבים לכם ולא לעובדי
 כוכבים ר' יהודה מתיר אף
 במכשירי אוכל נפש שאי
 אפשר לעשותן מערב יו"ט
 שני' לכם לכל צורכיכם.
 גרסי' בפרק משילין
 פירות (א) דאוקמה רב פפא
 להא דתנן אין בין יו"ט
 לשבת אלא אוכל נפש
 בלבד ב"ש היא: ירושלמי
 אין בין יו"ט לשבת אלא
 אוכל נפש והא איכא
 חייבין סקילה וכתב בשבת
 ואין סקילה ולא כרת
 ביו"ט. מכות ביום טוב
 ואין מכות בשבת ואין
 חימא באוכל נפש מתני'
 היא והא תנינן משילין
 פירות דרך ארובה ביו"ט
 אבל לא בשבת. (א) א"ר
 יוסי והוא שמל. להדליק נר
 של בטלה ביו"ט אמר
 משמיה דר' יוחנן לא תתיר
 ולא תאסור: [מתני'] אין
 בין יוה"כ לשבת אלא
 ששבת וזונו סקילה
 בידי אדם ויוה"כ
 המחלו בודק חייב
 כרת בידי שמים: [גמ']
 הא לענין תשלומין זה וזה
 שוין שאין חייב בתשלומין
 דקם ליה בדובה מינה.
 מני מתני' רבי נחוניא בן
 הקנה שפטר מן
 התשלומין כזה וכה.
 דתניא ר' יהודה [נחוניא]
 בן הקנה היה עושה את
 יוה"כ כשבת לתשלומין
 כו'. תנן התם כל חייבי
 כריתות שלקו נפטרו מידי
 כריתתן דברי רבי חנניא בן
 גמליאל. א"ר יוחנן
 חלוקין עליו חבריו על
 רבי חנניא בן גמליאל
 ואמרי א"כ שלקו לא נפטרו אמרי כי רב תנינא חלוקין עליו חבריו דתנן אין בין שבת ליוה"כ אלא ששבת וזונו בידי
 אדם ויוה"כ זונו בכרת ואם חלוקות פוטרן נמצא גם זה וזונו בידי אדם. ואוקמה רב נחמן בר יצחק כרבי יצחק דתני
 ונכרתו הנפשות וגו' גם אחותו בכלל כל חייבי כריתות היא ולמה יצאת כרת באחותו לדונה בכרת ולא במלקות:
 חשק שלמה על רבינו הגאון (א) גי' רבנן כן היה כמו דלחא מירושלמי פירקין סוף הלכה ד' ובשאלות פ' וקבל וכן
 ה' גי' רבנן בעל מנחת המאור כן גמ' מר ג' בלל ד' ח"ט פ"ג. (ב) חסד כן וכו' הלשון
 מירושלמי עד מן הלא שוחקין עלי בשמים למלא צו"ט אלא כל שבת א"כ יסו והא שאל וכו':

הלכות יום טוב סימן תקיז תקיח

קמ באר הגולה

ליקה ממנו דאדעתא דאינו יהודי טחני ליה ויה"ה (ה) ליקח ממנו (ג) פת (ו) שאפה בו ביום (ז) וכן
אם נאפה בשבת שלפניו (ז"י): ב ישראל שאמר לא"י מבע"י תקנה לי יונים (ח) למחר (ט) לא
יפה עושה אבל אם עשה כבר (ד) מותר לאכול מהם ב"ט (י) והוא שלא יהיו (ה) מפריחין אבל
אם רגיל בכך (יא) אסור לאכול מהם דאין זה חשוב דיעבד כיון שרגיל בכך: ג ילומר להבירור מלא
לי כלי זה יין דינו ב"ט כמו בשבת: הגם כדאיחא סימן שכ"ג וה"ה דאסור להטיל גולות ז"ט כמו בשבת
כדאי לעיל סימן שכ"ג סע"ל: ד (יב) ולא ימוד אדם שעורים ליתן לפני בהמתו אלא משער ונותן לה:

ד חוספות ג"ע
ק"ו ועין כמה
שנינו לעיל
ש"ה סעיף ד'
ה טור בשם אביו
הר"ש בשם אביו
כלל כ"ד ו יימחו
לעיל סי' שכ"ג
ז יימחו לעיל סי'
שכ"ד סעיף ב'
א גמלא בינה ז"ב

תקיח דיני הוצאה מרשות לרשות ביום טוב. ובו ט' סעיפים:

א (א) * מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה

באר היטב

(א) פת. מיהו אסור לקרות הא"י לצינו וליתן צעדו המעות
דהוי עובדא לחול ואפי' ע"י א"י אסור לקנות כמ"ש ס"ב י"ש.
וה"ל דמקום שזומת הלחם ידוע וא"ל פיסוק דמיס מותר ללקחו
בלא נתינת מעות כמ"ש סי' שכ"ג. מ"א: (ד) מותר. ואם יש
למוש שהוצא ממוך לתחום והוא עיר שרובה ישראל אסור:
(ה) מפריחין. פי' שלא יהיו גדולים שיכולים לפרוח חוץ לתחום
דלזו ה"ל מוקצה:

ביאור הלכה

* מתוך שהותרה הוצאה. עיין בז"י שהאריך להביא דברי הפוסקים
החולקים בזה וקובע הדברים בחוספת ביאור הוא לדעת המוסר
והרא"ש הוצאה שלא לצורך כלל ההוצאה אבנים וכדומה מה"ט אסור ולא

הלוקחין פת וקמת הם א"י אבל אם רוב לוקחים פת וקמת
הם ישראל ודאי אסור ליקח קמת אה"כ ידוע שנתון מאתמול
ט"ו. ומהר"ל חתם הקמת זע"ט אבל הא"י ופעם א' מלא החותם
מקולקל ואסור ליקח הפת וכתיב המ"א וז"ל דאם הישראל קנה קמת
מע"ט והניחן אבל הא"י בלא חותם וז"ט רואה שהוא טוב ויפה
כמו הראשון שרי ללא חיישין שהא"י החליף אם אינו נהנה
בחליפין כמ"ש ז"י סי' קי"ח ועפי' תקט"ו סי' ק"א מ"ש:

משנה ברורה

נמי חזי לכוס בין השמשות או לעשות מהן קליות ודייקא (ד)
וה"ה שיפון ושעורים: (ה) ליקח ממנו פת וכו'. ר"ל אפילו ידוע
שהקמת נתון היום כיון שהוא צעיר שרוב הלוקחים הם עכו"ם
מקמתא אדעתא היה הטענה וההקדה ואם היה ידוע לו שהטענה
הלא היא מלאכה המותרת זיו"ט. וכתיבו האחרונים דכ"ו מיירי
המתקן דל"ה גם גבי ישראל אסור דלעיל צימון שכ"ג וע"פ
כתבו דאם אינו מאמינו העכו"ם בלי נתינת המעות מותר להניח לו
שיקח צעמנו דהוי עכ"פ עובדא לחול. ואפילו ע"י עכו"ם אסור
זה וזש"ע סתם להקל כדעת הממירין וכתיב ה"א דאין להקל כ"א צעת הלוך: (ז) וכן אם נאפה בשבת שלפניו. ר"ל דלא
אסרינן ליה משום הכנה שמכ"ז משבת ליו"ט (ו) והא"ל דמעיקר הדין אף בשבת גופא מותר לאכול (דף) דמשום חומרא דשבת
מחמירין לעיל צימון שכ"ה ס"ד שלא בשעת הדחק (ז) עכ"פ זיו"ט שאלתיו אין להחמיר: ב (ח) למחר. ר"ל לצורך יום טוב:
(ט) לא יפה עשה. פי' בין שנתן לו מעות לקנות לו למחר (ח) ובין שאמר לו קנה ממעות שלך ואני אחזיר לך צנל עיני אסור
ואפילו אם הגוי קונה בלא מעות אפ"ה אסור כיון שהעכו"ם (ט) פוסק סכום המעות זיו"ט והטעם דכל מה שאסור לעשות על ידי
ישראל צעמנו אסור לומר לעכו"ם לעשותו זיו"ט (י) אפילו אם מזהו מעו"ט לזה: (י) והוא שלא יהיו מפריחין. פי' דלא ליכא
בהם משום זיהה ודכיון שאינם יכולים לפרוח הו"ל כניאודין ועומדין אבל אם הם מפריחין איכא למיתש (יא) שנתן ילודו היום ואע"פ
שילודו בשביל גויס או אפילו ילודו ממילא מ"מ ידוע דכל דבר שמחוסר זיהה מצע"י אסור משום מוקצה וכדלעיל בס"א והזמנה
כשאר יוני ישראל אינם ריכין דל עכו"ם א"ל הכנה וכדלעיל צימון חל"ו סט"ו. וכל זה כשהוצא ממוך לתחום או אפי' ממוך
לתחום וצביר שרובה עכו"ם דלדעתם הוצאו (יב) אבל צביר שרובה ישראל וממוך לתחום אסור לאכלס עד לערב צבדי שיעשו
וכנ"ל צסי' תקט"ו: (יא) אסור לאכול מהם. היינו עד לערב וצבדי שיעשה כדי שלא יהנה ממה שקנו עבדו זיו"ט: ד (יב) לא
ימדוד וכו'. מפני שנראה כאלו הוא מודד למכור ועיין לעיל צימון שכ"ד ס"ב צמ"ב וה"ה לענין יו"ט:

א (א) מתוך שהותרה הוצאה וכו'. וכן הדין (ב) בהצעה ושמיטה ואפי' וצול שהם מלאכות השייכות לאוכל נפש אמרינן בזה מתוך
וכו'

שער הציורין

(ד) מ"א דע דלדעת המ"א לא המיר השו"ע בפשיטות ליקח כ"א מיד החנוני שהוא לוקח מן נחמויין אבל מן הנחמוס צעמנו אין להמיר ליקח
זיו"ט כ"א בשעת הדחק וכדלעיל צימון שכ"ה ס"ד לענין שבת ע"ש אבל ביום מאיר ובגדי ישע מפקפקין על חילוקו ודעתם דאין חילוק בין חנוני
לנחמוס ומאי שהמיר השו"ע כאן בפשיטות כתיב ביה מאיר משום זיו"ט סמך המחבר צמנו על דעת המקליין (ועוד טעמים ע"ש) וכו' צמ"מ
ולפי דבריהם שלא בשעת הדחק בשבת גם בחנוני אין להקל: (ה) והנה צמ"מ כתב שאסור ליתן לעכו"ם מעות מעו"ט שיתן לו פת זיו"ט ולעני"ד
אחרי שהמיר חכמים ליתן אלא חנוני רגיל אלא וליקח ממנו זיו"ט ופירש שם רש"י דכיון שרגיל אלאו מאמינו בלא נתינת מעות זיו"ט וא"כ מאי
גרעוהו כשהקדים לו מעות מצדו"י ואפשר דקצתו דע"ו נשם המכירה כשלמות אכן מדברי הג"ה לעיל צימון שכ"ה ס"ד דכתב אסור ליתן מעות
צמ"ש שיתן לו הפת בשבת משום דלא אדעתא דישאל קעבד וא"כ זיו"ט כה"ג דאין למוש משום אפי' דהא מותרת זיו"ט אין למוש בזה משום
מקח וממכר ולא דמי ל"ב דשם העכו"ם פוסק סכום המעות זיו"ט: (ו) ז"י: (ז) א"ר: (ח) עו"ש וכו"כ ז"י בשם הרא"ש: (ט) עו"ש והגר"א:
(י) עו"ש והגר"א: (יא) פוסקים ועיין לעיל צימון חל"ו ס"ד לענין יו"ט שני. ודע דבז"י בשם משנת הרא"ש מוכר השעור דמפריחין היינו חוץ
לתחום ומשמע מזה דכל שאין נכחם לפרוח חוץ לתחום הו"ל כניאודין ואינם נחשבינן כמחוסרי זיהה ובחמד משה מתפלה ע"ו מאין מלא הרא"ש
שיעור זה והלא ברש"י אין דקין פירש הגמרא השעור דמחוסר זיהה ולא הוזכר שום רמז מזה (ודעתו דיש ט"ס צבדי התשובה וז"ל אפי' אינם
ממוך לתחום אסורים וכו' ור"ל אף שלא הוצאו ממוך לתחום) וגם הבור ושו"ע לא הוכירו כלל שיעור הפריחה ממוך לתחום ועיין בפמ"ג שגם הוא
נשאר בזה ז"ע: (יב) אחרונים: (ב) מגיד משנה וש"פ והוצא בניאור הגר"א וצדעת הרמב"ם בזה יש מצוה רבה עיין בהלכה י"ג וצמאירי בסוגיין:

ליקובי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף ד' כתב כהמתירין.

הלכות יום טוב סימן תקיח

ב משנה עס וכי"ה (ב) הותרה שלא לצורך (ג) כגון (א) * קטן (ד) ולולב * וספר תורה יוכלים: הגה (ה) * הרמב"ם לו * קמח ג הר"ף ע"פ

באר היטב

(ה) קטן. אפילו לטייל. יש"ש הג"א מ"א:

משנה ברורה

וכו'. דאף דכתיב אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכס קיבלו חו"ל להכונה הוא אומן מלאכות הרגילות להעשות לצורך אוכל נפש אפילו אם עמה אין כוונתו לצורך אכילה המירה התורה ועיני לקמיה צמה שקיים הרמ"א לענין הוצאה לאיריני צה דבעינין שיהא עכ"פ צורך קמח (ג) וה"ה צבל הג"ל: (ה) הותרה שילא לצורך. אפילו להוציא אומן לרשות הרבים וכ"ש לכרמלית: (ג) כגון קטן. לא מביעיא דאס לא יוצאו יבנה ויטעור האב עי"ו צודאי מותר אלף אפילו אם יכול להניחו אלל אמו ולף יבנה מ"מ אם יש לאב נעגועים על צנו (ג) וישמח האב לטייל עמו ג"כ מותר הוא ששמת יו"ט ומקרי צורך היום: (ד) ולולב וס"ת. לולב לנאח צו וס"ת לקרות זו היום והוא צורך מותר: (ה) הצריכין לו קצת. ליו"ט ואכלים קאי (ד) ואפילו אין צריך להן (ה) רק לשם חכשיט להתקשט צהן (ו) אצל שלא לצורך כלל הו"ל כאבניס.

ביאור הלכה

המירו אלף בדאיכא צורך קמח. אכן לדעת רש"י הותרה הוצאה צמתון וכו' אפילו שלא לצורך כלל והוצאת אבנים רק מדרבנן אסור וכן הוא דעת הר"ף לפי מה שצמד הר"ן בסוף דבריו וכן כתב הרמ"מ דעת הר"ף וכן נראה דעת הרמב"ם וכן הוא דעת ר' ישעיה הראשון מוצא צב"ל ודברי ריא"ו וכן דעת ריא"ו בעלמו ואלד עוד הר"ן דלרש"י וכן להר"ף אפילו אסור דרבנן ליכא בהוצאה שלא לצורך שאינו מוציאו לצורך מחר ולא אסור חכמים אלף אבנים וכדומה שגלג"ה מוקף"ה הם וכן הוא דעת הרמ"מ בשטת הרמב"ם [עיי"ש שכתב הרמב"ם שסמח ולא פירש דאבנים אסור משום דקמן אהא שכתב דכל שאסור בשבת וכו' עיי"ש ומוכח מזה דדוקא אבנים ועפר וכה"ג אסור דבבליס וכה"ג אפילו בשבת מותר לאחז לצורך שהוא עינין סימן ס"ד] וכ"כ במאמר מרדכי בדעת הרמ"מ עיי"ש ועינין צב"י שמדברי שארי פוסקים לא משמע כן אלף לכלל הקצרות מדרבנן עכ"פ אסור כל שאין צו צורך כלל וכן מוכח גם שיטת רש"י לפי מה שהביא המוס' בסוגיון דר"ה ה"ג רש"י עיי"ש וכן משמע גם ברש"י ע"ב דר"ה הבערה (ודוקא חלקן בין הוצאה להבערה וכן מוצא בר"א כלל שיטה זו שעכ"פ מדרבנן אסור אלא"כ לצורך היום ואפילו נלקטו עס שמיקל מ"מ גם הוא מציין עכ"פ איהו צורך כגון צורך הכלי שלא חגגו וכדומה עיי"ש ועינין צב"י כסוגיא שהאריך להוכיח לכו"ע שלא לצורך כלל אסור. והנה המחבר סתם כשיטת רש"י משום דהר"ף והרמב"ם עומדים בשטתיה. ומשמית לשונו שכתב וכלים ולא חילק בין לצורך לשלל לצורך ולא הוציא מכלל רק אבנים משמע דקמח להיתיר אפילו לכחלה בשלל לצורך וכמו שצמד הר"ן לבעלי שיטה זו ולפי"ז ל"ל דהרמ"א שגמיה לצורך הוא דעת עלמו וכן מצינו כמה פעמים שהרמ"א מוכיח דבריו בדברי המחבר ואינו מציא בשם י"א וכן נוטה דעת הגר"א שפי' דברי המחבר אלף דקשה לפ"ו מה שמציא המחבר צב"י דאסור להוציא לצורך נכרי וזהו דוקא להטוה דס"ל דעכ"פ מדרבנן אסור דלמאן דשרי אפילו לכחלה בשלל לצורך ה"ה לצורך נכרי שרי וכמו שכתב צב"י בעלמא ועל סימן תקי"ח בשם הרמ"מ אם לא דיימא דהמחבר בעלמו סובר דלנכרי גרע טפי וכמו שהבאנו לעיל בסיומן תקי"ח צב"ל [נדבאמת דעת הרמ"מ מוקפה דמה לו מוציא לצורך עכ"פ או מבשל ושארי מלאכות דהא הוא בעלמו כתב דל"י הוצאה אומינין מתוך אלף ה"ה אורחים מלאכות וא"כ אין דין זה ליחא לדעת הרמב"ם א"כ ה"ה ביטול ג"כ והיי' הרמב"ם העמיק לדניא דליין ממשלים וכו' ואי לאו שמח מיקלטי אורחים הו' מחייב מלקות וע"כ דלנכרי גרע טפי וזה"כ הוא וכמו שכתב צב"י ובש"ס עיי"ש] ודוקא הוא שהרי לא הביא צב"י שום חולק אסברה הרמ"מ וע"כ נראה יותר דגם להמחבר אסור עכ"פ מדרבנן אפילו צבליס שהוא שלא לצורך כלל וכן משמע מד"מ הארוך דמסקנה צב"י להחמיר וזהו אחי שפיר טפי שהגיה צב"י ו"א ומה שלא הוציא מחב"ל רק אבנים משום דאבנים משמחה הם שלא לצורך כלל וסמח כלים יש צהם איהו צורך וכמו שכתב העו"ש. וכ"ו הוא לפי שיטת המחבר שהכריע בדעת רש"י והר"ף והרמב"ם אכן צאמת פסק זה ז"ע שכמעט כל הפוסקים חוקקים ע"ו ולדידהו הוצאת אבנים וכדומה דבר שאין צו צורך כלל מה"מ אסור ותייב מלקות ע"ו ודעת מוס' ורי"ש אלף המה הר"ח ור"ת ורי"ב [הוצא צב"י] ומשמע שגם דעתו כן וגם הרשב"א הביא כן בשם ר"ח וכן הוא צב"ה שלפנינו] וכן דעת רביעטור והסמ"ג והר"ה ור"ש [הוצא צב"י] והרמב"ם בספר מורת האדם ור"א חמדושו ומצ"א וריטב"א ומארי ומאריס ומאריס חלאווח [עיי"ש בחי' ריטב"א ומאריס] כפסקים פ"ק] ויותר שהר"ש מפרש גם דברי הר"ף כשיטתיה עיי"ש ושלא כפי' הר"ן וגם הפר"ח מנגמם דעת הרמב"ם ומפרש צו דעת שארי פוסקים עינין צב"י מל"ה [ועינין צב"י שלום ובחמת משה עס ובפני"ו ובק"ג שדחקו מחד למרן הסוגיות לשיטה זו] ואפשר שכן גם דעת רמ"א וכן נראה קמח שפי' הגר"א כן בדבריו וא"כ לא נשאר לנו מי שדעתו להקל רק רש"י ור' ישעיה ורי"א נגד כל היי פוסקים וצודאי שו להחמיר ולקטו דעת החמירים וכן פסק ביש"ס: * קטן. עינין מ"ב וכ"ש להוציא קטן כן ח' ימים כדי להוציא קטן כן ח' ימים כדי למולו דבדאי מותר לכחלה דהוא צורך מזה השיין לאחזו יום כמוצא בתוס' ולאחר ח' ימים דהוא מילה שלא צומה אסור להוציא דהא אסור למולו צו"ט ור"א"ה חמדושו כתב דבזה חייב מלקות על הוצאתו כאבנים לדיכא צורך אוכל נפש ולא צורך מזהו ודבר פלא רציני צבור ודוע שכתב דאף אחר ח' ימים מותר להוציא צו"ט למולו דהוא צורך מזה והלא משנה מפורשת בשבת קל"ו דמילה שלא צומה אינה דוחה צו"ט ומה שהביא רציני מירושלמי דקאמר דאף גדול מותר להוציא אין הכונה לאחר ח' כדי למולו אלף כדי להביא לאחזי מקום וכדכתבין לקמן בשם המאירי ואולי דכות האר"ו הוציא כדי למולו לתמר צבוקר ובאופן דלמחר לא יהיה צאפשי לעשות זאת אלף ג"ו קשה דמי עדיפא מכשירי מזה ממנות מילה גופא דילפיין עס מקרא דאינה דוחה צו"ט וכדאיתא בשבת קל"ג [וע"ג]: * וס"ת. וה"ה מחורים ושארי ספרים ללמוד צהם ציוס זה (א"ר בשם הפוסקים) ולצורך שאר דבר מזה שאינו לצורך אוחו היום משמע מחמה פוסקים שיש להחמיר בזה [המדרכי צב"ק דבינה לענין שריפת קדשים אף דהוא מזה ומאריס חלאווח צב"ק דפסקים וכן הריטב"א עס חמדושו דלא הותר משום מתוך אלף מזה השייכא ליוס זה אלף דבר שהיה יכול לעשות מקודם אף דהוא מזה הו' כמילה שלא צומה דאינה דוחה צו"ט עיי"ש וכן מוכח מרשב"א שבת כ"ד לענין שריפת קדשים עיי"ש וכ"כ מ"א לעיל סימן תמ"ו סק"ג בשם הב"מ עיי"ש] וכ"פ הב"מ וא"ר ובמארי מצד דבאופן זה ליכא לאו רק אסורא וכן משמע צמאור [ומה שהסתרו להוציא ספרים כדי ללמוד משום דת"מ מיקרי דבר השיין לאחזו יוס] ודע דכל היי פוסקים שהבאנו להחמיר בזה הם אומן שמוציין דלא הותר משום מתוך כ"א כשיש לו צורך קמח וזה לא מיקרי לדידהו צורך אלף לשיטת רש"י וקיימיה אפשר דלא שייך זה: * הצריכים לו. ומוכח ממוס' כחצות ד' ו' דלפילו היה רק לצורך מזה דרבנן נמי מותר עיי"ש היטב: * קצת. הנה צמשה איתא דצ"ה ממירין קטן להוציא ואיתא בירושלמי דלכ"ה אפילו גדול שרי להוציא ומה דחייבין כחו דבית שמו"ל דלפילו קטן אפרי ור"ל דלפילו קטן כן צמשה דיש מזה כדי למולו ג"כ אסור לנ"ש כיון דלאו צורך אוכל נפש הוא אלף לנ"ה ה"ה לגדול אם אינו יכול להלך וצריכין להביא לאחזי מקום והא דאמרינן צמכיליין דדוקא

שער הציון

(ג) מוכח ממוס' וש"ס דלא עדיפי מהוצאה: (א) אחרונים: (ד) וכ"ש אם יצרכו לו לאכילה: (ה) הרא"ש ופ"ס בשם משנת הגאונים: (ו) עינין צב"ל ללמה פוסקים יש צה אסור ורי"ב ואפילו לדעת המקליין דליין צה אסור מורה דעת הרב"ה דעכ"פ אסור מדרבנן יש ע"ה הוצאת עיינין צב"י וצב"מ הארוך] ולפיכך סתם הרמ"א להחמיר בזה וכן אצל ג"כ דעת הרמב"ם המוצא עכ"פ:

הלכות שבת סימן שא

(ג) יותר (ה) מלאמה נפסיעה אחת (ד) אם אפשר לו נפחות (א"י) והג"ח פרק מי שהוליאוהו: **ב** יבחרים המתענגים בקפיצתם ומריצתם (ג) (ה) מותר (ו) וכן לראות * כל דבר שמתענגים בו (ז) (וכן מותר (א) לטייל ב"י): ג' יהיה הולך והגיע לאמת המים יכול (ח) לדלגו ולקפוץ עליה * אפילו אם היא רחבה שאינו יכול להניח רגלו ראשונה קודם שיעקור שניה ומוטב שידלג (ט) ממה שיקפנה מפני שמרבה בהלך ואסור לעבור בה שלא יבא לידי סחיטה: ד' יהיה הולך לדבר מצוה כגון * להקביל (י) פני (ד) רבו (יא) או פני מי שגדול ממנו בחכמה * יכול לעבור בה ובלבד שיעשה שינוי כגון שלא יוציא ידו מתחת שפת חלוקו יבדי שיוכור ולא יבא לידי סחיטה (וע"ל סי' תרי"ג סעיף ה' (יב) ובס"ח נהג"ה) 'ואסור לעבור בסנדלו דכיון דאינו יכול להדקו ולקשרו יפה חיישינן דלמא נפל ואתי לאתויי אבל במגעלו מותר: ה' ההולך לדבר מצוה מותר לעבור במים אף בחזרה (יג) כדי שלא תהא מכשילו לעתיד לבא: ו' ההולך (ה) (יד) לשמור פירותיו מותר לו (טו) לעבור במים בהליכה 'אבל לא בחזרה: ז' * (טז) יכל היוצא בדבר שאינו תכשיט [א] (יז) ואינו דרך

שערי תשובה

(א) מלאמה. פי' שיהא חזי אמה צין רגל לרגל וקפ הרגל הוא ג"כ חזי אמה עמ"א: (ב) מותר. אפילו לכתחלה מ"א: (ג) לטייל. אפילו כוונתו להתחמם אבל לרוץ אסור אם עושה להתלמד שרי ג"כ ט"ו: (ה) לשמור. דשמירת ממונו נמי קתה

[א] ואינו דרך מלגוש. וכמו גר"י בשם מהר"י מולכו דלא משנין דרך מלגוש אלא מה שדרך לנכסו בחול וכמו לישב קנה מקומות שלא נראה משם כן ע"ש. ועיין לקמן סעיף י"ד בענין זקנים שיפור לאת במטפתם לרפואה מ"א: (ד) נצו. ואיש ואשה שוין צוה. ואם הרצ לריץ

ביאור הלכה

(ג) יותר מאמה. פי' שיהא חזי אמה צין רגל לרגל וקפ רגל אחת הוא ג"כ חזי אמה וזהו נכדס צנינו ששיעור פסיעה צנונית שלו הוא אמה (ה) ואדם הגדול ביותר כפי שיעור פסיעה שלו: (ד) אם אפשר וכו'. דבאי אפשר מוציא בס"ג דשרי: ב' (ה) מותר. אפילו (ו) לכתחלה שהיו עונג שלהם: (ז) וכן לראות. פי' (ז) שכל אדם מותר לרוץ כדי לראות דבר שמתענג בו: (ז) וכן מותר לטייל. אפילו (ח) אם כוונתו להתעמל ולהתחמם משום רפואה מ"מ שרי כיון דלא מוכחא מילתא שזושה כן לרפואה אבל אסור לרוץ כדי שיתחמם לרפואה כיון דמוכחא מילתא ואסור משום שחיקת קממין (ט) ויש מחמירין אפילו צטויל אם כוונתו להתעמל לרפואה: ג' (ח) לדלגו ולקפוץ. דלוגו (י) מקרי שמפסיק רגליו ברחבה וקפיה הוא היכי שקופץ שמי רגליו צ"א: (ט) ממה שיקפנה. והיכי דא"ח דבילגו וקפיה מותר לו להקיף (א) אבל לעבור בה אסור דיש צוה חשש סחיטה ולא המירו לו אם לא צנוותא דס"ד וס"ו: (י) פני רבו. וה"ה פני אצו [גמרא] ועיין בגמ"א שכתב דאיש ואשה שוין צנוות הקבלת פנים (יב) ונראה דאשה היינו דוקא בדרשות בעלה: (יא) או פני מי שגדול. לאפוקי הרצ אלל תלמידו דאסור ואם הוא תלמיד שזריך לו רצו חזיה דברים הן מלד מדודו דמותר לו לעבור צננה דעכ"פ גדול ממנו חזיה דברים ובספר חסופת שבת אסור צוה. ואם הרצ משתק מצוה דבר הולך לשאל את תלמידו שידע צוה מסבצר צוה כהט"ו דלא גרע מלשאר דבר מצוה: (יב) ובס"ח בהג"ה. היינו דבר מוציא דאפילו אם איכה דרכא אחרינא להקיף מוטב יותר לעבור במים מלהצרות צטוילן כיון דהוא עובר לדבר מצוה (יג) אבל האחרונים הסכימו שם דכיון דיכול להקיף טוב יותר להקיף מלעבור במים: ד' (יג) כדי שלא תהא מכשילו. שפעם אחרת לא יוכל לדבר מצוה כיון שלא המירו לו לחזור [רש"י]: ו' (יד) לשמור פירותיו. דשמירת ממונו (יד) נמי היא קתה מצוה ומ"מ לא המירו בחזרה דאינו דבר מצוה כ"כ ומשום שלא תהא מכשילו לעתיד לבוא לא שייך צוה דמאי איכפת לן אם ימנע ולא יחוס על ממונו (טו) וגם בודאי לא ימנע מללכת לשמור דאדם צוה על ממונו: (טו) לעבור במים. ובלבד (טו) שלא יוציא ידיו וכו' דלעיל בס"ד: ז' (טז) כל היוצא וכו'. עיין צננה"ל מה שכתבנו קתה נפתיחה לקמן זה וסימן ש"ג: (יז) ואינו דרך מלגוש הוליאו

* כל דבר שמתענגים בו. עיין במ"ז וכן פירשו הרבה אחרונים והנה בעור מקיים ומותר לראות ועיין גר"י שכתב דלגי שמי חיות מיותר הוא ומצוה השמיט בשו"ע אלו החיות ובספר חמד משה מיישבו דה"ק דוקא דבר שמתענג בו ומותר לראות לאפוקי דבר האסור לראות כגון לילך לבתי מטיילות וכו"ג אסור גם נכדס לילך ולראות דודאי לא הותר דבר אסור משום עונג שבת: * אפילו היא רחבה. משום זה משמע דכ"ש אם האמת המים הוא קצר דשרי לקפוץ ולא ידענא טעמו דלא בס"ג כתב דקפיה אסור ואולי נדאמת המים כיון שיכול לפעמים ליפול בתוך האמה המירו לקפוץ עליו בכל גווני דמאי זה למה דלמר בגמרא במסקנא כיון דלא אפשר שפיר דמי דכולהו בכלל לא אפשר הוא: * להקביל פני רבו וכו'. עיין במ"א שמתלכ בין רגל לשבת דכדעת רק מצוה וברגל מצוה והוא דוקא גדול להמעיין בהש"ס ועיין בס"י מקי"ד אכן צפיר"ח שלפנינו צר"ה ט"ו מוציא שם להדיח דגרב שם בגמרא אי מרחקי אנו מתייב כ"ח ברגל ואי מקרבי מתייב אפילו בחודש וצבת ע"ש ועוד יותר מוציא שם בריטב"א שכתב דר' יתכן תפס קנה האחרון וצאת הקבלה הוא כפי קירובו לרבו כי אם הוא צעיר מייב לראותו בכל יום ולא פגי בלא"ה ואם הוא חזן לעיר במקום קרוב פעם אחת בשבת או בחודש וזהו הענין שצנוותות ואם הוא במקום רחוק יש לו לראותו פעם אחת ברגל עכ"פ ע"ש שהאר"י: * יכול לעבור בה. היינו אפילו כשהוא נכדס ואפילו הוא עד נאורו במים [גמרא שם] ודוקא היכא דלא רדיפי מיא. גו"ש: * כל היוצא וכו'. כללי דיני הוצאה מקימן זה

שערי תשובה

משמע הם עיין צננה"ל שכתבנו דלפטר דגם רש"י מודה לאסור: (ד) מ"א: (ה) פשוט ונראה דזה כונת הש"ס צמה שלמר נכדס ק"י"א אם יכול להניח את רגלו ולא קלמר סתמא שיעור אמת המים הוא דוקא חזי אמה כשיעור צין רגל לרגל אלא דכאמת חזי בכל אחד לפי רגל שלו ובאדם גדול השיעור דיכול להניח את רגלו וכו' הוא יותר מאמה: (ו) מ"א: (ז) צ"ח וא"ר וכו"מ ומאמר מרדכי דלא כט"ו וכן משמע מביאור הגר"ח דע דפירשו של מ"א דמיהו בספר ח"מ ובספר מאמר"ר והפמ"ר נדחק מאד בשיבו: (ח) מג"ח ומ"ש ובלגוש משמע קתה שמחמיר צוה ולשון התוספתא שהוצא צב"י משמע כהמ"א: (ט) א"ר שחזר כהנצט אף דרשיתו מוחספתא אינה מוכרחת להמעיין אמנם פכ"ח מלהבות שבת הלכה כ"ח משמע קתה כחזיה ואם רץ וכוונתו כדי שיהיה תאב לאכול ממג"ח משמע קתה דשרי אכן צט"ו אימת צבדיא לאסור ואף דעטמו משום דרשיה גופא לא חשיבא עדיין מענוג וא"כ לפי מה דקצונים הרבה אחרונים צוה דלא כהט"ו ממילא שרי גם צוה כיון דהריצה הוא לצורך איילה שהיא עונג שבת מ"מ אינו מוציא להימר דלפטר דמה שהוא עושה פעולות כדי שיהא תאב לאכול הוא בכלל לרפואה: (י) הגר"ח: (יא) א"ר וכו"מ: (יב) דהלל פני אצו דומה לפני רבו ולא עדיף מצוה קבלת פנים משאר עניני כיבוד דאשה פטורה כשע"ל בעל: (יג) מהרש"ל וכו"מ שם בס"י תרי"ג והט"ו ומ"א שם במסקנתו: (יד) מ"א ובמס' ישנים ציומא ע"ז ע"כ כתבו דמשום הפסד ממונו לא גזרו משום סחיטה: (טו) ט"ו: (טו) גמרא:

משהו הם עיין צננה"ל שכתבנו דלפטר דגם רש"י מודה לאסור: (ד) מ"א: (ה) פשוט ונראה דזה כונת הש"ס צמה שלמר נכדס ק"י"א אם יכול להניח את רגלו ולא קלמר סתמא שיעור אמת המים הוא דוקא חזי אמה כשיעור צין רגל לרגל אלא דכאמת חזי בכל אחד לפי רגל שלו ובאדם גדול השיעור דיכול להניח את רגלו וכו' הוא יותר מאמה: (ו) מ"א: (ז) צ"ח וא"ר וכו"מ ומאמר מרדכי דלא כט"ו וכן משמע מביאור הגר"ח דע דפירשו של מ"א דמיהו בספר ח"מ ובספר מאמר"ר והפמ"ר נדחק מאד בשיבו: (ח) מג"ח ומ"ש ובלגוש משמע קתה שמחמיר צוה ולשון התוספתא שהוצא צב"י משמע כהמ"א: (ט) א"ר שחזר כהנצט אף דרשיתו מוחספתא אינה מוכרחת להמעיין אמנם פכ"ח מלהבות שבת הלכה כ"ח משמע קתה כחזיה ואם רץ וכוונתו כדי שיהיה תאב לאכול ממג"ח משמע קתה דשרי אכן צט"ו אימת צבדיא לאסור ואף דעטמו משום דרשיה גופא לא חשיבא עדיין מענוג וא"כ לפי מה דקצונים הרבה אחרונים צוה דלא כהט"ו ממילא שרי גם צוה כיון דהריצה הוא לצורך איילה שהיא עונג שבת מ"מ אינו מוציא להימר דלפטר דמה שהוא עושה פעולות כדי שיהא תאב לאכול הוא בכלל לרפואה: (י) הגר"ח: (יא) א"ר וכו"מ: (יב) דהלל פני אצו דומה לפני רבו ולא עדיף מצוה קבלת פנים משאר עניני כיבוד דאשה פטורה כשע"ל בעל: (יג) מהרש"ל וכו"מ שם בס"י תרי"ג והט"ו ומ"א שם במסקנתו: (יד) מ"א ובמס' ישנים ציומא ע"ז ע"כ כתבו דמשום הפסד ממונו לא גזרו משום סחיטה: (טו) ט"ו: (טו) גמרא:

הלכות שבת סימן שח

מאחוריה בידים כדי שתכנס: **מא** "האשה מדדה את בנה (קנב) אפי" ברה"ר ובלבד * (קנב) שלא (מה) תגררהו אלא יהא מגביה רגלו אחת ויניח השניה על הארץ וישען עליה עד שיחזור ויניח רגלו והגביה שנמצא לעולם הוא נשען על רגלו האחת: **מב** "דבר שהוא מוקצה (קנה) מותר ליגע בו ובלבד שלא ימאע מנועם אפי" מקצתו (וכנר נמצא ק"ג): **מג** "מותר לטלטל מוקצה בו אפי" נפיחה (וכנר נמצא ריש סימן זה): **מד** "כלי שנתרועע (קנב) לא יטלו ממנו חרס לכסות בו או לסמוך בו: **מה** "אסור לשחוק בשבת ויו"ט (קנב) בכדור: הגה (מו) (קנב) ויש ממירין ונהגו להקל (מוס) פ"ק **דבינה**: **מו** "אסור לשאת תחת אציליו זרע התולעים שעושין המשי מפני שאסור בטלטול ועוד

ע שם נמשח
פ שם נבדחה
צ ר"ן שם ור
י יומם נמי כ"ח ח"א
ק ר"ן כפי ר"ב
כס המניח
ר מהר"ל נחשומו
ש רמב"ם נכ"ו
מהל דמופת
החיה שבת קכ"ד
ת אור כסע שט"ו הלקט א נשחית הרש"ח

באר היטב

פטור ואם נושא כפות או חולה חייב והנושא מת הוא מלאכה שא"צ לגופה רמב"ם עמ"א: (מו) ויש ממירין. עיין סי' תקי"ה ס"א שהט"ו ומ"א חוקים ע"ש:

משנה ברורה

צרכה מן הצינים אבל בלא הפסד מומן אפילו הדמיה אינו נכון כיון שאינו לזכרה [נ"ח וא"ר]: **מא** (קנב) אפילו ברה"ה. דהא אפילו תגביהו פטורה דמי נושא את עצמו וליה ביה אלא איסורא דרענן והוי גזירה לגזירה ואם נושא כפות או חולה חייב דבזה לא שייך שנושא את עצמו. והנושא מת הוא מלאכה שא"צ לגופה עיין סימן רע"ח: (קנב) שלא תגררהו. מפני שנושאמו (קנב) כ"כ רש"י משמע דס"ל דהוי כמו שנושא וא"כ אפילו בכרמליה אסור ויש שמקילין בזה אבל לישא אותו גם כהפס גם בכרמליה אסור לכו"ע ויש מהמון שנשאלין בזה שנושאין קטנים על כפיהם ויעותן הוא מפני שהקטן יכול לילך בעצמו ושגגה היא (קנב) דאיסור דרענן יש בכל אופן אפילו בכרמליה ומ"מ טוב למועז מלומר להן שדודאי לא ישמעו לנו ומוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מודיין. וקטן שאין יכול לילך בעצמו כלל (קנב) חייב לרוב הפוסקים כשנשאו צרי"ה. ועי' א"י שרי לדידן*

אבל צרי"ה אסור עיין סימן שט"ו כפי"ב מאלו הדינים: (מה) תגררהו. וקטן כ"כ שר"ך לגררו אם נשאו חייב והמוציא מינוק ויכס מלוו צלוארו חייב אבל המוציא גדול המלוכב ככליו

ביאור הלכה

* שלא תגררהו. עיין גמ"צ שכתבתי ביארור מפני שנושאמו כ"כ רש"י ודף דהמ"א כתב זה בשם הר"ן הנה אף שהר"ן כתב כן נמשנה לדברי רש"י מ"מ אינו הכרח שהר"ן גופא יסבור כן וכן נמצא כמה פעמים] ופטר שמהר"ן גופא מד"ה אבל אם היה גורר וכו' נשמע שהוא בעצמו סובר דגריה אינו אסור אלא מדרבנן דאליה למה לו לומר שם ודקטן כזה שגורר שמי רגליו לא מרוד ליה רענן לר"י חיפוק ליה דמדרבנן בלא"ה אסור אפילו לר"ג אם נאמר דגריה הוא כמו נשאה ממש ל"ו דגריה אינו אסור אלא מטעם שלא יבוא לישא אותו על כהפס וע"כ לר"ג לא מהמירין כיון כמו נלמד דרענן נמשו"ה הולך הר"ן לומר דבקטן כזה שגורר שמי רגליו לא מרוד רענן לר"י ולישא אותו הוא איסור דאורייתא וע"כ מהמירין רענן אף בגריה [ואף שהא"ח כתב שיש לו שני ביאורים דברי הר"ן ומסתפק בזה כבר הכריע בספר מאמר מדרכי כדבריו דגריה לדמיה הוא מדרבנן ולכן רשמתי על טעם זה כ"כ רש"י ומה שכתבתי דיש מקילין בזה הוא מדברי הר"ן הג"ל דס"ל דמה שאסור גריה הוא בקטן שאינו יכול לילך בעצמו כלל שאז חייב כשנושאו ולכן אסור גריה כדי שלא יבוא לישאו על כהפס ולפ"ו לדעת הב"י שמחיר לדוות בהמה ויהי בכרמליה אין להחמיר בו בגריה בכרמליה [וכ"ש דאין להחמיר בגריה כלל לדעמו למי שיכול לדוות בעצמו] אבל לישא אותו על כהפס והיינו למי שאינו יכול לדוות ודאי גם בכרמליה אסור כיון דצרי"ה הוא איסור דאורייתא ממש [לרוב הפוסקים כמו שכתב הפת"ג] לישא אותו ממצא בכרמליה הוא איסור דרבנן ואף לדעת החוספות בשבת ק"ל ע"א משמע דאפילו בקטן כן מ"י ימים הוא רק איסור דרבנן דמי נושא את עצמו הלא כמה גדולי הראשונים פלגיו עליהו והם הרמב"ן ביחודושי בריש פרק ר"א דמילה והרשב"א והר"ן והמאור [הוא סובר דאפילו יכול לדוות חייב שנושאין] והמאירי כולם סוברים דקטן שאינו נוטל אמת ומניח אמת הוא איסור דאורייתא להנושא כ"י דבריו נמי שאינו יכול לדוות. ואפילו למי שיכול לדוות דס"ל לכהם פוסקים דהנושאו הוא איסור דרבנן ג"כ אין להקל בכרמליה כיון דמדרבנן נשאת היא כמו שאר דברים ממש שוב אין חילוק בזה בין כרמליה לרה"ה [ואינו דומה למה שאסור מטעם גזירה כמו לקמן בקי"ט ע"א ללא יעמוד אדם צרי"ה ויציא רשאו לר"ה וישנה שם ובכרמליה מותר דהתם הוא רק מטעם גזירה דשישין שמה יציאם אליו ויבוא לעצור על איסור דאורייתא ובכרמליה לא גזרו משא"כ בעינינו בעת שאסור לישא בכרמליה לא חילקו בענין ואסור בו כל דבר שאסור לישא אותו ברה"ן [כן מוכח מהמ"א בריש ס"ק ע"א דאפי' בקטן שיכול לדוות יש על נשאימו איסור דרבנן דהא המתגרר שכתב שלא תגררהו קאי על מי שיכול לדוות ממש מהמ"א דנשאימו אסור בכרמליה וכ"כ הח"א והג"ר] ופטר לדעת המאור והמאירי גם בקטן שיכול לדוות יש איסור דאורייתא צרי"ה להנושאו כל זמן שאינו יכול לילך בעצמו לגמרי וממילא נר"ך להחמיר בכרמליה:

שער הציצין

וב"ה לענין סגירת הדלת אחר שהכניסה לבית: (קנב) עיין צ"ל: (קנב) מ"א ומ"א והג"ר: (קנב) כ"כ הפמ"ג ותפסתי ומלאתי שכן דעת הרמב"ן והרשב"א והר"ן דמינוק בזה ככמהה דמי וחייב לרענן ודעת המאור דאפילו לר"י נתן חייב בזה חמ"כ מלאכה נמצא ע"כ פשיטא ליה בזה לחיוב: (קנב) לצי"ה: (קנב) ד"מ וט"א: (קנב) פשוט:

הגהות ותיקונים: א) ג"ג:

הארות והערות: 1) עיין סימן תקי"ח מ"ב סק"ט מש"כ בזה:

ליקושי דברי הרב א) ובשו"ע הרב סעיף פ"א כתב כהאוסרין. ב) ובשו"ע הרב סעיף פ"ג כתב "ויש מתירין לשחוק בו ברה"ר" והוא ט"ס ילו ובקצות ושהלחן הגי' "בשבת ברה"י וביו"ט אפילו ברה"ר".

עין משפט
ג' משה
ה' ש"ס
ה' ש"ס
ה' ש"ס

היב ליה. כן כוונתו לר' לעזר בעיקרו חזק בגלגלו והרגו: וזוהו של כל ישראל. שהיה מעמידו בחפלותו וטין ימינו כי באור חורקו היה רואים אור: א"ל חמי לי פטומיה. הראו לי גופו וי"מ גידו והראונו לל: אשכח. נחש כרוך וראו שנתה הרגו: של קולו חילין. בחיטו שהצטופת נשנים כהן חזן מן הגלגלות: במחמתיס הלל. הם העלים או האכזבים שמתוכן על האכזבים או על האשמה: עיני עוללה לנפשי. ואין איש אמו שהיא לבדו נפשייר: מלא קומה. שהיו שומרים בקומתו א"ל שהיו לבורים מלא קומה: תורה אור. נקבעה העיני והמעיני. היא

חמי לי פטומיה. הראו נפשי ומלא נחש כרוך עליו מלא קומה ופוטו ידיו זה חלו זה לא ומשוב כמה היו: כילויטי. השכי ירושלים: ארכונטיס. שקד וממנה ולקית השכיב וזה השכיב לכך לא עלתה על דעמי כזה וחזרו ואלו בדיל וכו' שאלתה רוצה למכר בלחם שיהי עלך וכו' והיה הכירו אמר לו מה אחר רוצה להיתעסק עמו כחוב שטר המכירה וזמי חוחס לעד: אונתיה. השטר מכירה לכן הכינת על זה: אף אינון. כני ביתר לא נפקין חכמת. לא יאלץ בעיני ולא נמלש כדלעיל ומתקיים עליהם שמת לאה הכירו לא יתקו רט: דגרינון דמתיקת לקייש. על הכינת ממתי מתקנת כתיק כלל ע"ש קטנו לכבוד שכה: שהיו משחקין בכדור. כשכת: קטמוס. הקטן שנתן היה עולה לירושלים כשעלה לב: לעבורה. לאותה השטר נלקח לא היו מקבלין אותו: החלוקה. כרטיס: שם מקום: ורטי פלגס. פלגוס הנזכר כ"ס כט דל"ס ונבחר ויקומת יס סודר הוא: שדות

הני רשכ"ג אומר המש מאות בתי סופרים היו בביתר והקפן שבתן אין פחות מחמש מאות וטנוקות. והיו אומרים אם באו השונאים עלינו במכתבים הללו אנו יוצאין עליהן ומנקרים את עיניהם וכיון שגברו עונות היו כורכים כל אחד ואחד בספרו ושורפין אותו ומכולם לא נשתיר אלא אני. וקרא על גרמיה "עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי כרב גדול היה לאדריינוס דרשע שמונה עשר מיל על שמונה עשר מיל כמן טיבריא לציפורי והקיפו נדר מהונו ביתר מלא קומה ופישום ידים וזה גור עליהם שיקברו עד שעמד מלך אחר גזר עליהם שיקברו. *אמר רב חוננה משניהנו רוני ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב הטוב שלא נסדרו והמטיב שניהנו לקבורה. תני ר' יוסי אומר נ"ב שנה עשה ביתר לאחר חרבן בהמ"ק ולמה הרבה על שהדליקו נירות לאחר חורבן בהמ"ק. ולמה הדליקה נירות שהיו כוליוטי ירושלים שבימים באמצע המדינה. וכדו דהוון חנין בר נש מליק לירושלים הוון אטרין ליה בנין דשמעינו עלך דאת בעי מתעבדה ארכינא וכולכוסם והוא אמר לון לית בדעתיה. ביולי דשמעינו עלך דאת בעי מזבנה אוסייא דילך והוא אמר לון לית בדעתיה והוא חכריה א"ל כה את בעי מן דין כתוב ואנא חרם והוה כתוב וחכריה חת. והוון ששקין איניתא לבר בייתה ואמרין ליה אין אתא פלנינו: מעול לאוסייא דידיה לא תשבקינה דהיא זבינה גבן. וכיון דהוה שמע מינהון כן הוה אמר הכוואי איתבר רגליה דההוא גברא ולא ס"ק לירושלם דהא היא דכת' צדו צעדינו מרבת ברהביתונו. צדו צעדינו אצדי אורחתיא דההוא ביהיא. קרב קנינו קרב קוציה דההוא ביהיא. מלאו ימינו מלא יומי דההוא ביהיא. אף אינון רה נפקין טבארת טבחה לאיד לא יתקו. שני אחים הוון בכפר הריבה והוון רובים ארין עליהון ונקמלין לון ואמרין כל סנא דמילתא ניהי כלילא על רישיהון. אמרין מבדקינן אף יחד זמן טנפקין פנע ביה חד סב אבר לון כריינן סעודינכין אבר לא יסגיה וזה סמך "הלא אתה אלהים ונחמו. שני ארים היו בחר הבישה חת אחד כדון היו כוכרין ארבע הנויות שהורות והאחד היו מוציאין כיכוס ארבעים סאה נמלות בכל הדיש וחדש ושהון היו מספיקין קנים לכל ישראל שור שמעון וזה כפיק תלת מאון דגרינן דמריקיע לקיימא כל ערובות שובא. ולמה חרב יש אוכר כפני הזנות וי"א "שהיו משחקין בכדור. עשרת אלפים עיירות היו בדר המלך *ולר' אלעזר כן חרסם אלף מכולם וכנגדן אלף ספינות בים וכלהם חרב. שלש עיירות היה קטמוס שלהון עודה לירושלם כעגלה. ככול ושחין ומגדול צבעיאי. ושולשתן חרבו ככול כפני החלוקות שיהיו כפני כשפים ומגדל צבעיאי כפני הזנות. שלשה כפרים כל אחד ואחד היה מוציא כפליים כיוצאי נצרים *כפר ביש וכפר שיחלייא וכפר דיכריא. ולמה הוא קרי לון כפר ביש דלא הוון מקבלין לעבורא ולמה הוא קרי לון כפר שיחלייא דהוון מרבין בנייהון כאלין החלוקיאי ולמה הוא קרי לון כפר דיכריא דהוון כל נשיהון ילדן דיכרין. אי לא הוה חדא מינהון נפקא מן תתן ליה הוה ילדה נקבה. *א"ר יוחנן שמונים זונים אחים כהנים נישאו לטמונים זנות אחיות כהנות כלילה אחד כהדא נופנא חוץ מאחים כלא אחיות מאחיות כלא אחים חוץ מלויים חוץ מישראל. אמר ר' יוחנן שמונים חנייות של אורני פלגס היו כמגדל צבעיאי אמר רבי חייה בר בא שמונים חניות של מוכרי פירות היו בכפר אימרא. רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא שמונים חניות של שמונים

היו מקבלין. לעזרה וכב כלי לאורחים: החלוקיאי. מין כריש"ן וגדל הרבה במהרה: נופנא. שם מקום: פלגס. פרוכ"א בלש"ו:

שנוי נוסחאות (ש"ס) כזבה ארין מעינן נדיו כזבה ארין מעינן ע"י. (ב"ר) דקפלי נדיו דקפליה. קפלי כ"ל קפליה. (ג"ה) וקרא עליו כ"ו וקרא עליו. (ב"ר) קריבה נדיו קריבה. (ב"ר) שדרמו נדיו שדרמו (ב"ר) כוליוטי נדיו בוליוטי. (ג"ל) חסין נדיו חמין. (ב"ר) ארכונטיס. (ב"ר) והוה כתוב נדיו והוה כתוב. (ב"ר) ואמרין נדיו ואמרין. מעול נדיו מעול. (ב"ר) יומי נדיו יומי. נפקין נדיו נפקין. (ב"ר) יסעודי נדיו יסעודי. (ב"ר) דמריקיע נדיו דמריקיע. ערובות נדיו ערובות. (ב"ר) וכלהם חרב נדיו וכלהם חרבו. (ב"ר) נקבה נדיו נקבה. (ב"ר) חניות נדיו חניות. שדות

עמוד ירושלים
אם שאלת מהו קרונה לים וכו' רחוקה מן ס"ס הלגשים מיל. ע"י תנולות. פור שמעון כ"ל נמה חכ. כרוקת סמן ליה ספיקן מאי משחקין כדכור הארן מ"ג שבת שעה ס"ס וכו' ארבעה מיל ימ"ש: וי"א סבו משחקין כדכור. ע"י נקטי"ש הכינת ס"ה ס"ה שהיו מנלים ימיים כסם ולא עסקין בחורס ונמ"י ומה הוכח כ"ל (ב"ר) ס"ה) הכינת מנולתה אל מחר כדכור נשנה. וכמה ומיהו כדכור נשנה. ס"ה) דמנולתה מנולתה סוד שמעון נמס חכ"ר י"א עמי כוונה וי"א שהיו משחקין כדכור ע"ל. ונפי פ"ה ספקי"ש לא מוכח מניין אף גנלין ס"ס"ה כהן דתן ליהל כלידי נליכה נרנאל סהיו משחקין כדכור נשנה וי"א דברי הכ"י:

חורש הרביש (ש"מ) קטמוס וכו' לל המימוס (וכ' ס"ה) נס נפרין כאלס ע"י מימוס. ס"ה) מס סהס מס של סלס כפרים כ"כ מחזק עד סהס שלס נשגלה

אורח חיים

באר הגולה
 מ שם ק"ס נמשנה
 ומלל.
 נ כל"ז שם וכפירוש
 רש"י.
 ס שם נמשנה.
 ע שם נמשנה.
 פ שם נמשנה.
 צ ר"ן שם ור"י יוחס
 נ"א ס"ב.
 ק הר"ן נסוף פכ"ז
 נסם הרמב"ם.
 ר מהר"ל נמשנה.
 ש רמב"ם נכ"ז
 מהל' דמנחת המצות
 שנת קכ"ד.
 ת אגור נסם שני
 הלקט.
 א פתחם הרמב"ם. ב ר"י נמי"ג והמח"ל נסם א"י. ג שם. ד כלנו. ה רמב"ם שם.

למלטלו: מ ס כל בהמה חיה ועוף מדדים אותם בחצר (פז) דהיינו שאוחז בצווארון
 ובצדדין ומוליכין (פח) אם צריכין הבעלי חיים לכך (פט) ובלבד שלא יגביהם בענין שיעקרו
 רגליהם מן הארץ דמוקצין הם ואסור למלטלן חוץ מתרנגולת שאין מדדין אותה נ מפני
 שמגבהת עצמה מן הארץ ונמצא זה מטלטלה ס אבל דוחים אותה מאחריה בידיים כדי
 שתכנס: מא ע האשה מדדה את בנה פ אפי' ברשות הרבים צ ובלבד שלא תגררהו אלא
 יהא מגביה רגלו אחת ויניח השניה על הארץ וישען עליה עד שיחזור ויניח רגלו שהגביה
 שנמצא לעולם הוא נשען על רגלו האחת: מב ק דבר שהוא מוקצה מותר ליגע בו ובלבד
 שלא יהא מנענע אפילו מקצתו. (וכנר נמנלר נמ"ג): מג ר מותר למלטל מוקצה ע"י נפיהה
 (וכנר נמנלר רש סימן זה): מד ש כלי שנתרועע לא יטלו ממנו חרס לכסות בו או לסמוך
 בו: מה ת (צ) אסור לשחוק בשבת ויום טוב בכדור. הנה: (צא) יש ממיין ונהגו להקל (מוספום
 פ"ק דנילה): מו א אסור לשאת תחת אציליו זרע התולעים שעושין המשי מפני שאסור
 במלטול ועוד שהוא מוליד בחומו: מז ב (צב) יש אסורים למלטל בנד שעמנו נ (צג) ויש
 מתירים: מח ד מותר למלטל מניפה בשבת להבריה הזכוכים: מט ה (צד) מכבדו

ביאורי הגר"א

פ"ז דמטנים: (צא) ויש. והירושלמי איירי נר"ה
 משום הולאה וע' נפוס' פ"ק דייט י"ז א': (צב) יש
 אוסרין. ספ"ק דייט אלל כלאים ס': (צג) ויש.
 שקושים הגמ' משום דמנן שם כל שנלוטין בו כו':
 (צד) מכבדות. ר"ל אפי' ממנ' ללל ומה שאלקח שם

וכן נל"ג נר"פ נוטל ס"ל כר"ג וכן הרמב"ם פ' להדיא כר"ג
 ושם פ' כנ"ג: (פז) דהיינו. רש"י: (פח) אם
 צריכין. דל"כ אסו' מהל' דמח קנ"א א' ונלכד
 ס': (פט) ובלבד. ממני' שם וכמ"ש נעיוזין פ'
 נ' כ"מ שר"י כו': (צ) אסור לשחוק. ירושלמי

ברכת אליהו

הוא שם פרשה ב' (ה'). והיש מתירין שברמ"א סוכרים
 דהירושלמי שאסר איירי ברה"ר משום הוצאה. ועיין בתוס'
 ס"ק דיו"ט יב א. [דכביצה שם ד"ה ה"ג הוכיחו התוס'
 שהותרה הוצאה ביו"ט גם לצורך תענוג מהא דמשחקין
 בכדור שקורין פלוט"א בלע"ז ביו"ט ברה"ר אע"ג דליכא
 אלא טיול, דמתוך שהותרה לצורך הותרה נמי שלא לצורך.
 אלמא כדור אינו מוקצה ביו"ט והו"ה בשבת. וכתב המ"א
 בסקע"ג: אדרבא י"א דמוקצה אסור ביו"ט וא"כ אם שרי
 לטלטל כדור ביו"ט ק"ו בשבת. וע"ע מש"ש בזה.
 (צב, צג) ספ"ק דיו"ט. דתנן בבבבא יד ב: משלחין כלים בין
 תפורין ובין שאינן תפורין ואעפ"י שיש בהן כלאים והן לצורך
 המוצד. ופריך שם הגמ': בשלמא תפורין חזו למלכוש שאין
 תפורין נמי חזו לכסויי אלא כלאים למאי חזו. אלמא כל שלא
 חזו אסור לטלטלם, ומשו"ה אסור לשלחם. ולפי"ז הא דאסור
 לשלוח כלאים הוא משום שאסור לטלטלם. אבל המתירים
 סוכרים שקושים הגמ' „למאי חזו“, הוא לא משום שאסור
 לטלטלם, אלא הא דאסור לשלחם, הוא משום דתנן שם: זה
 הכלל כל שנאותין בו ביו"ט משלחין אותו. ופירשה הגמ' שם
 טו א: ה"ק כל שנאותין בו בחול משלחין אותו ביו"ט. וע"ז
 מקשה הגמ': כלאים למאי חזו. כלומר: כיון שאין נאותין בו
 בחול, למה משלחין אותו ביו"ט. ולפי"ז אין ראייה מכאן
 שבגדי כלאים אסורים בטלטול.
 (צד) איתא בשבת קכד ב: אמר רבי אבא אמר רבי חייא בר
 אשי אמר רב מכבדות של מילתא (בגדים לכבד שלחן
 שמלאכתו להיתר — רש"י) מותר לטלטלן בשבת אבל של

פסק המחבר שמותר לדדות רק בחצר ואסור ברה"ר, שהרי יש
 לנו לפסוק כרבא ור' יוחנן שפסקו כר' נתן, ומותר לדדות אף
 ברה"ר.
 (פז) בריש הסעיף בבאה"ג ציין לשבת קכח. דתנן שם בעמר
 ב': מדדין עגלין וסייחין. ומ"ש המחבר „דהיינו שאוחז וכו'“,
 הוא כפירוש רש"י שם ד"ה מדדין: אוחז בצוארו ובצדדין
 וגורדו ומסייעו ומנענע לו ברגליו.
 (פח) דאל"כ — אעפ"י שמטלטל רק מקצתו — אסור. כ"כ
 הר"ן בשבת קכח ב. וראיתו מהא דמת. דאיתא שם קנא א:
 עושין כל צרכי המת סכין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיזו בו
 אבר. ופירש"י לא יגביה לו ידו. הרי דגם מקצת מאבריו
 אסורים בטלטול. וע"כ הא דשרי לדדות בע"ח, הוא רק „אם
 צריכין הבע"ח לכך“, ומשום צער בע"ח.
 (פט) [כדפוס השו"ע מצויין ס"ק זה על סעיף מ', והוא ט"ס,
 וצ"ל על סעיף מ"א: ובלבד שלא תגררהו. וכ"כ בדמשק
 אליעזר]. מתני' שבת קכח ב: מדדין עגלין וסייחין אשה מדדה
 את בנה אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהוא נוטל אחת ומניח
 אחת אבל אם היה גורר אסור. ודברי ר' יהודה באו לפרש
 דברי ת"ק, כמ"ש בעירובין (ס) [פא] ב: כל מקום שאמר ר'
 יהודה אימתי ובמה אינו אלא לפרש דברי חכמים וכו'.
 (צ, צא) ירושלמי (פ"ב) [פ"ד] דתענית ה"ה: טור שמעון
 וכו' ולמה חרב י"א מפני הזנות וי"א שהיו משחקין בכדור.
 והיינו בשבת. ולדעה שהביא המחבר, האיסור הוא משום
 מוקצה. וכ"כ שם בקרבן העדה כפירושו הראשון ובגליון
 הש"ס. ובגליון הש"ס כתב: וכן הוא להדיא באיכה רכת'.

סימן נג

על צחוק הכדור בשבת ויו"ט

שאלה: ילמדנו רבינו, אם מותר לצחוק בכדור בשבת ויו"ט, ומה גם בבית המוכן לכך פה מנטובה חוץ לעיר, כי חוששים אנו להם מחטאת. יבא נא דבר מעכ"ת על כל פרטי וצדדי האיסור וההיתר בזה אצלו, ותורה נבקש מפייה כי מלאך ה' צבאו הוא.

תשובה: כאשר שמענו השמועה מעבירים עם ה' וקול רעמם בגלגל החזור תמיד בשבתות ויו"ט תוך העיר וחוצה לה, גם בבית שבשדה, שם כדור אל ארץ לא רחבת ידים, ינידוהו הבחורים יקלעוהו בכף או בקשת קטנה מעולפת נימין מסורגת חבלים. וזה במקום ששכרו להם לאותם הימים בשכר קצוב, או לחלק בריוח דבר יום ביומו, מצחקים בו דבר מסויים לעיקר הצחוק בתחלה¹, ומעלים עליו באינויט"ו בלע"ז² כמנהג בקוביא, ונוצחים זה את זה אם מעט ואם הרבה, אוכלים ומשקים ושאר הדברים, וכלם נעשים להם דינרים בבואם לחשבון על צחוקם ביניהם לאחר זמן. כן ראינו לבקש צדדין לדון אותם לכף זכות. אמרנו, אולי מזקנים התבוננו והיו בעיניהם כאוחזים מעשה אבותיהם בידיהם, שכך היו ראשונים עושים, בימים ההם מקראי קדש לעונג ושמחה, מערכה מול מערכה כצחוק התפיסה והאביקה, רצים וקופצים איש על רעהו, עד שהגזברים מהם נוצחים לחלק שכנגדם מענייני אכילה דבר מה. ועם היות הימים ההם אסורים בפסיעה גסה, הדבר מותר כמו שכתב בעל הטורים³ בשם סמ"ק: בחורים המתענגים בקפיצתם ומרוצתם בשבת מותר. ונמצאו בחורים אלו בדורנו זה מתענגים בצחוק הכדור, כמו הראשונים בצחוק אביקה. כי כל מתענג ברצונו מתענג ואפילו בכייה

כר' עקיבא⁴. אבל לא עלתה יפה זו התנצלותם בידינו, שאין הנדון דומה לראיה, ויש יתרון לראשונים מהם בהבדל ביניהן מבואר כבין האסור ובין המותר.

וזה שכבר נתבאר בקודמים ההם שלא היו מחללים שבת במרוצתם, ודומין קצת מה מפאת היתרם לרבנן דרהטי לפרקא⁵. ואלו המשתמית בכדור במקום הידוע בשדה שם, פעמים רבות יוציאוהו מן החלונות ונמצא ש"ק מתחלל בהוצאה ההיא מרה"י לשדה שהוא כרמלית. וכאשר יביאוהו משם אל תוך הבית ששוחקים בו, הרי חלול שני בהכנסה מכרמלית לרה"י. ואם מדי הביאם אותו, יעמדו בשדה שם חוץ לד' אמות ממקום עקירתו, הרי חלול שלישי בהולכת ד' אמות בכרמלית⁶. האמנם כי איסור זה הוא שם בשבת בלבד ולא ביו"ט, גם לא בשאר מקומות אפי' בשבת, שאין הכדור יוצא בהן מרה"י.

אבל עוד שם איסור אחר כולל בכל מקום ובכל זמן מהם, והוא הצחוק בו בכלי שהוא דלא גרע מכלי שיר שאסרו חכמים לנגן בו, שמא יתקלקל ויבא לתקנו⁷. ושכירות המקום לימים ההם וכן לחלק בריוח של אותו היום כלו או קצתו אסור שהרי הוא שבת ויו"ט⁸.

גם בדבר שצוחקים עליו לא דמו אלו לראשונים כלל, כי המה אנשי האביקה ברבים, היו לכל חלק באים בצחוקם להתענג בו על עסקי אכילה ושתיה בלבד, ועושים אותם אחר השבת, ושמחים בהם שמחת מרעות, לא יחשב נצוחם אצל הנוצחים הרווחת ממון כלל, כי מעט היה לפניהם.

והמנוצחים גם הם לא היו מקפידים על הפסד הממון. כי היה חלק המגיע מכללו לכל א' מהם כמו ד' וה' דינרים דבר מועט, דלא עבידי אינשי למקפד עלייהו ולא היה שם מקום איסור כמפיסים מנה גדולה כנגד קטנה כשאינן מקפידין שהוא מותר¹⁰. לא

* הגה"ה: אמר הצעיר אליעזר פרובינצאלו יצ"ו נכד הגאון המחבר זצוק"ל: מפני ששמעתי אומרים כי אין עתה איסור זה מפני שיש להם הרבה מאותם כלים ואם ישבר הא' השנים יעמדו נגזו. אמרתי לסייע דברי הגאון המחבר הנ"ל, ואומר כי כבר אמרו ז"ל חכמים לא נתנו דבריהם לשיעורים, וכאשר אסרו השיטה בנהר גזרה שמא יתקן חבית של שייטיס' לא חלקו ואסרו אפי' אם יהיה לאחד אלף כלים פעמים, כן הדבר הזה בכלי צחוק הכדור, והאסור במקומו עומד, ע"כ.

על פי הסכום הראשוני שנקבע על ידי הפותח.
 3 סי' ש"ה.
 4 ראה שבלי הלקט סי' צ"ג: ר' עקיבא ה' יושב וכוכה בשבת. אמרו לו תלמידי לימדתנו רבינו וקראת לשבת עונג אמר להם זה עונג שלי ע"כ.
 5 ראה ברכות ו, ב.
 6 עיין ד"מ סי' ש"ח אות י"א.
 7 ביצה לו, ב.
 8 עיין טוש"ע סי' ש"ו סע"ד, ובמ"א שם ס"ק ז שה"ה במשכיר חצר לחכירו.
 9 ביצה שם.
 10 עיין טוש"ע סי' שכ"ב סע"ו ו.

אצלה ונותנת אח"כ חלב פחות הרבה מהרגלה וא"כ הוי הפסד ממון ומשו"ה כיון שהותרה אמירה לעכו"ם משום צעב"ח לכולי מילתא הותרה שיחלוב כל הבהמה משום הפסד ממון ישראל.
 1 עיין בשו"ת שלמת חיים להר" יוסף חיים זונענפעלד סי' ע"א שכתב ששחוק זה לא ה' נהוג אצל יהודים בזמן הפוסקים ומה"ט חשבו ל' למוקצה. אבל מתוך תשובה זו מוכח ששחוק הכדור ע"י כלי ה' נפוץ בין היהודים בזמן רבינו וגם לפניו, וכן נראה מדברי התוס' בביצה יב, א.
 2 INVITO, פי' מעלים את סכום ההתערבות במשך המשחק

עד כאן ראינו חובה עלינו להודיע בדבר זה, לפי מה שהשעה צריכה להודעתו, כדי לזכות את הרבים. מעתה השומעים ישמעו וחדל יחדלו כאשר קוינו מהם ישאו ברכה מאת השם בעוה"ז ותתענג בדשן נפשם לעוה"ב שובע שמחות את פניו נעימות בימינו נצח. נאם הצעיר משה בכמ"ר אברהם פרובינצאלו ז"ל יום שלישי תשעה עשר לחדש טבת שנת חמשת אלפים ושלש מאות ועשרים ליצירה פה מנטובה.

סימן נד

בענין הנחת תפילין בחול המועד

שאלה¹: כתוב בהלכות קטנות: יש אומרים שגם בחול המועד אין להניח תפילין מפני שגם בהם יש אות והוא איסור החמץ בשל פסח וחיוכ הסוכה בשל סכות², וגברה זאת המחשבה אצל קצת מהמורים מפני מה שמצאו במדרש הנעלם לשיר השירים על פסוק לריח שמניך טובים דברי' כרומזים שהמניח תפילין בח"ה חייב מיתה³, וגם שמעתי אומרים כי

כן אלו בעלי הכדור, כי הנוצח והמנוצח מהם מפסיד ומרויח דבר שמקפידים עליו. וכל עצמן אינם באים אל הצחוק ההוא אלא על הרווחת הממון שהיה עניינו טפל לראשונים, והנה הוא העיקר אצלם, אין ספק בו שאסור משום קוביא¹¹. ואין צריך לומר בהעלאה הנ"ל ואפי' בעניני אכילה ושתייה ממש, כ"ש שנעשים דמים להם. ואם בשעת הדרשה יהיה צחוקם, גם זו רעה חולה, ואסור עכ"פ לקובעו באותה שעה, שאפילו לקבוע סעודה לעונג אסרו בה מפני ביטול בית המדרש¹².

כלל העולה מהדברים, אין היתר בצחוק הכדור בשבת וי"ט אלא ביד¹³ ולא בכלים הנזכרים* ובמקום שאינו מושכר להם לאותן הימים בלבד. ולא יצא מרה"י בשבת ומענייני אכילה ושתייה, ודבר מועט שלא יגיע לכדי קפידה, עד שלא יפסיד המפסיד בחלקו יותר מארבעה או ד' דינרים סולדי בלע"ז²⁰ לא זולת. גם עם שמירת כל התנאים אלו אינו מותר בהם אלא שלא בשעת כלה היא הדרשה ברכים, שאין לקובעו באותה שעה מפני ביטול בית המדרש, שאפילו קביעות סעודה אסרו בה מפני כן.

* הגה"ה: אמר הצעיר אליעזר פרובינצלו יצ"ו: שמא יאמר אומר בש"ע סימן ש"ח⁴ כבר באה הגהת החכם איסרלין ז"ל ויש מתירים ונהגו להקל וקים לי כפלוני. ומה גם כי בבית יוסף שם הביא בשם התוספות מפרקא קמא דביצה⁵ שמותר לטלטל הכדור ב"ט וה"ה בשבת. ומה שפסק החכם המופלא קארו שאסר דלשיטתיה אזיל החכם המופלא זקני צוק"ל⁶, כי במחילה מכבוד החכם איסרלין ז"ל במה שאמר ונהגו להקל אומר אליו מהו מנהג זה, וכי מנהג ותיקים הוא לבטל הלכה⁷. ועוד אומר אני, שעד כאן לא התירו התוספות כי אם לטלטל הכדור ביד אבל לא בכלי, כחלוק הגאון זקני צוק"ל. עם כי הגאון קארו סתם ואסר מהא דהירושלמי⁸ טור שמעון למה חרב כו' ויש אומרים שהיו מצחקים בכדור, מצורף לכמה אסורים הנמשכים מהצחוק הנ"ל מהקוביא ובשעת כלה היא הדרשה ברבים, שעל קביעות סעודת מצוה לעונג שבת בשעתה נעקרה משפחה בירושלים כפרק השולח גט לאשתו דף ל"ח. צחוק האסור לא כל שכן. מי יתן אתי אל ואוכל לבטל המנהג הרע הזה"י לכבוד ה' ולתורתו, עד כאן.

19 עיין שו"ת באר עשק סי' פ"א, זרע אמת ח"א סי' ל"ג ובשו"ת זקני יהודה להרי"א ממודינא סי' כ"ב מש"כ בענין זה.

SOLDI 20

1 בכל כ"י שלפנינו [וכן הוא בכ"י שהי' לפני אי"ש ג"ר כמ"ש בהגהותיו לשו"ת רמ"ע מפאנו סי' ק"ח] תשובה זו לא נמצאת בס"י נ"ד אלא היא בסוף כל התשובות כקונטרס בפני עצמו, ותחת הסימון נ"ד נמצא כתוב בכ"י מנטובה מיד המעתיקים: השאלה נ"ד היא על ענין הנחת התפילין בחוה"מ שהיא חיוכ לדעת רמ"ף ולא כתבו אותה במקומה והיא כתובה בסוף הספר ותחילתה כתוב בהל' קטנות יש אומרים וכו' ע"כ. ואולי הסיבה לזה הוא מפני הביקורת החרפה שעורר עליו הרמ"ע בס"י הנ"ל, לכן ראו המעתיקים להוציאה מתוך סימני התשובות והעתיקוה בסוף הספר כפסק בפני עצמו.

2 כ"כ הרא"ש בהל' תפילין סי' ט"ז והתוס' מנחות לו, ב ד"ה יצאו ובמרוק"ט, א ד"ה רבי בשם בה"ג, וכ"כ הסמ"ג עשין כ"ב בשם י"א והגמ"י הל' תפילין פ"ד בשם ר"י ועוד. וראה ריטב"א שם במרוק"ט שהוסיף גם מצות לולב בסוכות. וצ"ע לולב כל שבעה במדינה הוא מדרבנן, ואכ"מ.

3 הביאו הב"י אר"ח סי' ל"א יעיי"ש.

11 טוש"ע שם. עיין מש"כ בב"י סי' של"ח.

12 ראה גיטין לח, ב.

13 עיין שו"ת שאלי ציון סי' י"א ובקצה"ש סי' ק"י ובעוד אחרונים שרצו להוכיח שבזה"ז כיון שכדורים שלנו הם נפוחים מלאי אויר ואפשר לפותחן בקל יש בזה חשש של מתקן כלי גם בכדור עצמו אבל בזמן רבינו מסתמא כדוריהם היו ממולאים וסגורים ולא היו יכולים לפותחן ע"כ אסר רבינו רק בכלי.

14 סעי' מה.

15 יב, א ד"ה ה"ג, וכ"כ ר' ירוחם נתיב ד' ח"א.

16 פי' דלשיטתי' אזיל אבל לא מטעמי' שהרי הב"י אסר שם משום מוקצה ורבינו לא הזכיר איסור זה. ואפשר משום דס"ל כמ"ש הלבוש שם בדעת הרמ"א ויש בצחוק זה משום עונג שבת וי"ט וגם דרכן לצחוק בזה לא הוי מוקצה דלא אקצי דעתי' מיני' עיי"ש.

17 עיין מ"א וט"ז רס"י תקי"ח שהביאו בשם מהרש"ל דמנהג רע הוא דאין זה שמחה וטיול לגדולים ושגם תוס' לא כתבו כן אלא ליישב המנהג עיי"ש.

18 תענית פ"ד הל' ה.

כתוב הא דגלוי הראש וכו' היינו באויר השמים דוקא וכן נראה לפרש אהא דקומה זקומה אף שמלא כל הארץ כבודו מ"מ אינו נראה כאילו אינו משגיח בעושיהו כי אם מי שתולך באויר השמים ושם יש לו לזכור ולהתעורר. אף שמהרראי כתב שאין לחלק בין בית לחצר כי מלא כל הארץ כבודו היינו בהזכרת השם וכן מסתבר שמדת חסידות הוא שלא יהא בגלוי הראש כמו הולך ד"א באויר השמים. וכן מצאתי כתוב בשם הר"מ שכל זה מדת חסידות. אלא שהר"ף כתב שיש למחות שלא ליכנס בב"ה בגילוי הראש וכן הטור לא כתב ויכסה ראשו אלא לגבי תפלה ולא גבי ק"ש ומה אעשה שהעם נהגו בו איסור ואיני רשאי להקל בפניהם, ושמעתי על חכם א' כשהיה לומד היה לומד בגילוי הראש ואמר שכבוד עליו המשא ומ"מ נראה בעיני אף שאין איסור בדבר ואף לא מדת חסידות כשאינו מזכיר השם מ"מ לת"ח יש לו להזהר מאחר שהעם תופשים בו לקלותו לפריצות כאלו עובר על דת יהודית ואפילו לומד בחדרו אין לסמוך על זה שמא העם הארץ יראה ויקל בו, לא כחנם אמרו כל שאסור מפני מראית העין אפי' בחדרי חדרים אסור, ועכשיו אני אגלה את קלון האשכנזים בודאי מי ששותה יין נסך במלוך של גויים ואוכל דגים מבושלים בכלים שלהם והמחמיר הוא שמאמין לפונדיקי' שלא בשלו בה אין חוששים עלי' ואין בודקים אחריו ונהגין בו כבוד אם הוא עשיר ותקיף, ומי שהיה אוכל ושותה בהכשר רק שהיה בגלוי הראש היו תופשין אותו כאלו יצא מן הכלל, ע"כ החכם עיניו בראשו שידע להשמר שלא יתפשו עליו ואם כבוד עליו להגיה על ראשו דבר כבוד יכסה ראשו בבגד פשתן דק או במשי, ומ"מ נראה אפי' מי שירצה לברך ברכת נהנין והיא בלילה שאין לו כובע עליו או כשרוחץ באמבטי די לו במה שמבסה את ראשו בידי אף שגדול אחר העתיק לאיסור. ומהרראי הביאו וראיתו מר"ת שכשהיה רוחץ בחמין והיה שותה היה מכסה בבגד כנגד לבו כו', משמע דוקא בבגד ולא בידיים. אין זה ראייה כי זה לא חשוב כסוי שדרך האדם להגיה ידיו על לבו והרואה לא ידע שצריך לכסות את הלב אבל למעלה מראשו שתוא דבר הניכר מספיק בכסוי היד בפרט לפי מה שכתבתי שאין בו איסור כ"א חסידות מספיק לו כסוי היד בפרט באקראי בעלמא. תם) זי'.

כב

כאשר הרצו הזברים ולעיל אל רבני פראגה יצ"ו ולא ידעו פרטן האשימוני חנם עד אשר כתבתי להם ריש מילין מססקי ויאמרו יישר, ועוד יבוא בזה שמונת לשחק בכדור ובראקיסה בשבת¹.

מעשה שהיה במה שדרשתי בענין גלוי הראש כך היה לא מלבי ולא התחלתי אני בזה ברבים כי אם אחזני בציצת ראשי והכרחני (י"ט ע"א) לצאת ממחיצתי: החכם מהר"ר יצחק גרשון² במה שלא פעם א' ולא שתיים כי אם בכל שבת ושבת היה קורא בגרון מקלל ומנדה ומחרים בצעקות נמרצות מי שילך ויעמוד בכובע בידו, באמרו שזו או"ל שחוק וקלות ראש וכו' ולא יקל אדם את ראשו וכו', והא דרב הונא דאמ' תיתי לית

27 בשולי הגליון: עיין לקמן דף... מה שכתב מסייע אלי מהר"ר עזראל אלשיני הרופא ז"ל.

1 תשובה זאת הודפס ריבקינד בספר היובל לגינזבורג עמ' תכב—ג (חלק א עד ורק בשני תנאים אלו כבוד וחום) ובתריבין ד, עמ' 76—366 (עד הסוף), השחה 1 : Moses Provencal on Henderson : Ball playing ב. J.Q.R. שנה כ"ו עמ' 1 ואילך.

2 כך צ"ל והערהו של ריבקינד (עמ' תכב הע' 48) בטלח 3 עיין עליו במבוא.

ולא סגינא וכו' וצוח כי כרוכיא שזה מרד ופשע אין למעלה הימנו, ויען כבר רוב בני איטאליאה נהגו היתר בזה בפרט סה בגיטו ואני בעצמי עודני מדבר עם שרים או מרוב החום, ורבים מעמי הארץ היו באים ואומרים לי אם אמת דבר החכם הזה אתה למה תעשה כה ולמה לא תמחה ביד העושים כן, הוכרחתי לדבר ולומר שקלות ראש אינו גלוי ראש ושאליבא דכ"ע ודאי אין איסור בדבר הן ממה שכתב הכל בו⁶ בשם מהר"ם הביאו גם הב"י⁷ שמותר וכו' הוא דר"ה מדת חסידות הוא הן מדברי הר"ף הן מהרמב"ם ז"ל שלא דבר בזה ושמהר"י קארו בש"ע⁸ כתב בקומה זקופה אסור ובגלוי הראש לא ילך וכו' ויישבתי דברי בעל הלבושים ז"ל שהגם שאומר אסור, סוף סימ' מ"ו סעיף ב' כתב אז לפחות מדת חסידות הוא, וחזרתי על מוצא דבר זה אצל האומות שאינן משמץ ע"ז להראות הטבילה שלהם כמו שחשבו קצת כי אם לסימן ענוה לבקי בכותבי העתים ואמרתי ג"כ שאפשר שלפי מנהג המלבושים שלנו שאין אנו נושאים מצנפת כליזאנטיני לעשות כבוד או מצטער מפני החום אפי' מדת חסידות ליכא דמ"ש גלויא דרישא צותא תקיפא הוא משמע כפי מלבושיהם שאם ילך א' מהם בראשו המגולח בתער בלי מצנפת יחשב לו לעזות לא כן לנו, ואיני יכול לכתוב פה אלא ריש מלין דריש מילין ממה שיש לי בזה באורך כי ירא אנוכי מהוצאת האגרות, גם אצלי פסק ארוך מהרב פרווינצאל ממנטובה ז"ל בהיתר זה לגמרי ומגאוני' אחרים נוחי נפש, וגם הרב הרופא הבקי בדינים כמהר"ר צוריאל אלאטיני יצ"ו מפירארה כתב לי פסק ברור בכך וכיוון לדעתי, וגם במ"ש שהכל כפי המקום שהגם שהביאו קצת שאסור להתפלל יחף כתב הרמב"ם שאם מנהג אנשי המקום כך מותר, והרב קארו פסק כמהו, ואשכחן בדוכתי טובא בגמ' שהתירו במקום צערא דגופא ומפני הכבוד דברים שהם אסורים מדינא כ"ש זה אפילו מדה שיהיה להמנע ממנו הוא לבר משום חסידות, וסוף דבר כה יעשה לי אלקי' וכה יוסיף לי תמיד כאשר דברתי בגדון זה ברבים וביחידים כך היה חותם דברי, דעו כי בכל כיוצא בזה המחמיר תע"ב ומי שאינו מצטער או שאינו עושה לכבוד גדולים לא יעשה כן, וגערתי והוכחתי בפרהסיא על בחורים שהיו הולכים בלי כובע אפי' ביד להראות יופי קווצותיו תלתלים דבכה"ג חציפותא איכא והזכרתי שינהיגו בכנים הקטנים בכסוי הראש כי היכי דחהו להון אימתא דשמיא שיוכלו לחנכם בשמע ותורה ולכת לב"ה שאסור להוציא אזכרה מפיו ולהכנס בב"ה בג"ה, כך היה מעשה חי נפשי לאלקי' ואפילו לידי מדה זו לא באתי אם לא משך אותי בחבלי הבלי קללותיו החכם הנ"ל בפעירת פה בלי חק ואם לא שראיתי רבים הנוהגים היתר ומתי מספר המחמירים על עצמם, ורק בשני תנאים אלו כבוד וחום, ואמנם על מה שאמרו שדרשתי ברבים שמותר לשחק בכדור בשבת⁹ זה שקר וכזב להד"ם אפי' ברמיזה לא דברתי על ככה ברבים וקל להוכיח שהרי מלתא דמתאמרא באנפי תלת מאה ושית מאה לפחות כ"א מדרשותי ולא ימצא קטון או גדול שיאמר זה, אכן (י"ט ע"ב) רטין אמגושא ולא ידע מה רטין¹⁰, האמת כן היה, כי יום שבת א' הכריזו בב"ה מצד הגאון סראוואל¹¹ גר"ו בגזרת ח"ח שמכאן והלאה לא יעיו שום א' ללכת לשחוק בכדור שקורין ראקיטה בשבת ושאותן שצחקו כבר כיון שחללו שבת יבאו ליטול תשובה על חלול שבת שעשו, ושם נקרה בני ר' מרדכי¹² וחם לבו בקרבו כדרך הבחורים, יען איננו נעדר ב"ה ויודע ספר ומבין הוא, ואמר ברחוב הגיטו שלא על מה שגזרו הוא משיב:

4 ט"י יא. 5 א"ח ט"י צא. 6 שם ט"י ב.

7 השהו ריבקינג בתרביץ שם; הנדרסון שם עמ' 1-6. 8 טוסה כב, א.

9 עיי' עליו במבוא. 10 שם.

אבל שלא דברו שהיו ממחללי שבת כי לא כן הדין ושאינו כ"כ איסור, גם שם אז נקרא האלוף מהר"ר שלמה ספורנו יי יצ"ו וגם אני הגעתי שם, ואמרנו שאין איסור בדבר עצמו אע"פ שטוב עשו למנוע הדבר גזרה אטו הנמשך מזה, דמשום משה גומות ליכא דדבר שאינו מתכוין הוא, וגורר אדם מטה כסא יי וכו', ואינו פסיק רישא ולא ימות בפרט בזו שקורין ראקיטה שיש בכל המקום רצפת אבנים קשה לא שייך בה טעם אשווי גומות ונמי ליכא משום פסיעה גסה, שהרי דין ברור הוא הביאוהו כל האחרונים בפרט בעל הלבושי א"ח סי' ש"א סעיף ה' יי ז"ל אסור לפסוע פסיעה גסה וכו' ובחורים המתענגים בקפיצתם ובמרוצתם מותר שזה עונג שלהם וכן לראות כל דבר שמתענגים וכו' עכ"ל, ומה עוד אם הוא ז"ל כתב א"ח סי' ש"ח סעיף מ"ה ז"ל אסור לשחוק בשבת וי"ט בכדור מפני שאין שם כלי עליו ואינו ראוי לכלום אפי' לסגור ע"פ צלוחית דמיטנף ואטמיס ואסור לטלטלו, ויש מתירין דהואיל והוא לשחוק מעונג שבת וי"ט הוא, והתירוהו ונתגין להקל עכ"ל, איכ אמרנו שאין בזה חלול שבת מצד עצמו אלא שמכמה פנים יש למחות יי דבר זה, וכאשר הרציתי דברי' אלו אל יי הגאון סארואל נר"ו אמר לי ששמש הק"ק והסיף נוסח משלו בדבר זה שהוא לא צוה לו לאמר שחללו את השבת, כזה וכזאת היה מה שהיה ויעיד ויודע כל שער עמי כי כן הוא, יראו נא עיני מעלת המורים והגאונים אם יש לשום עלי אשם ומה שגיתי יבינו לי ואם און בידי ארחיקהו ולא ישמעו עוד לקול מלחשים ופי מרמה אשר עלי דברו וילחמוני חנם יסכר כמשחול גבבא מעמרא יי, וכסאם יהיה נקי ירום ונשא וגבה מאוד לשלום, צעיר להיות באלפי עבדי רבנן המחוקק אנש יא"מ.

כג

על הכהן שהיה רוצה לישא גרושה באמרו שאינו ודאי כהן.

מריש זה אמר כי חזינא רבנן דרהטי בקן קולמוסא וקן מגילתא י למימר מילתא דפשיטא למגדר איסורא מה לי הכא מה לי התם, אם לכח אמיץ אינני ואם למשפט מת אחדש, עד אשר שבתי ואראה כי נאה דבר פשוט לשכל פשוט ונפשט מחומר עומקה של הלכה, דאדרבא בעומק המושג מי יביאני בקוצר המשיג, בכך לא אחשוך פי על דבר פשוט כאהל הנמתח בדברי מעל מראה כהן זה הרוצה לישא גרושה באמרו שלהיות מאנוסי הזמן אינו ודאי כהן, שלא נתכהן אלא ע"פ זקנה מגלילותיו שאמר' לאביו בצפת טוב"ב וליטול עטרה התנהג בה, ועכשו חפץ להרים המצנפת להסיר העטרה, ולעכבה נגד רצון התורה ולומדיה שיחיו, וגרסינן בפ' האשה רבה י ומייתי לה הרב אלפסי בפ' הורק י תניא ואשה גרושה מאישה אעפ"י שלא נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה והיינו ריח גט דפוסל בכהונה, וכשם שריח גט פוסל בכהונה כן ריח כהונה פוסל ומעכב שלא ישא גרושה דטעמא חדא הוא דמחמרינן בקדושת הכהונה התם לפי ששם גט עליו והכא ששם כהן היה עליו כמה (כ' ע"א) שנים, כדאמרינן באותו פרק באותו האשה רבה י א"ל הרי את מותרת לכל אדם וכו' אלמא הוי גיטא ורבנן איסור כהונה שאני, ועוד ה"ד אילימא דלא נישאת לאי מעידיה וכו' אלמא מפקינן לה מיניה וקשיא לרב דאמר לא תצא

11 שם 12 תוספתא ביצה סוף פ"ב ; גמרא שם כג ב, ועוד. השה ביי א"ח סי' שלו.

13 ז"ל : סוף ס"א וסי"ב. 14 ריבקינז העתיק "לדחות".

15 ריבקינז טועה בהעתקה היות ולא עמד על טיב הצרוף לי ואי. 16 על לשון ברכות ת, א.

1 על לשון גסין ו, א. 2 יבמות צד, א. 3 סוף הפרק. 4 פה, ב.